

169

ANEKS NR 17
DO UMOWY 00012-6933-UM0220012/15
Z DNIA 19 MAJA 2016 r.

zawarty w dniu2022 roku w Toruniu

27 lipca

pomiędzy :

Województwem Kujawsko-Pomorskim

z siedzibą w Toruniu, Plac Teatralny 2, 87-100 Toruń

reprezentowanym przez:

Bartosza Szymańskiego – Dyrektora Wydziału Koordynacji RLKS, działającego na podstawie upoważnienia udzielonego uchwałą nr 4/118/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 1 lutego 2022 r. w sprawie upoważnienia pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności Województwa, zmienioną uchwałą nr 19/721/22 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17 maja 2022 roku.

a

Lokalną Grupą Działania „Podgórze Toruńskie”,

z siedzibą w Toruniu, ul. Szymańskiego 12, 87-100 Toruń,

NIP 8792484927,

numer KRS 0000258736,

reprezentowaną przez:

- 1) Wojciecha Kniecia – Prezesa Lokalnej Grupy Działania „Podgórze Toruńskie”,
- 2) Tomasz Dunajskiego – Wiceprezesa Lokalnej Grupy Działania „Podgórze Toruńskie”.

Na podstawie umowy nr 00012-6933-UM0220012/15 z dnia 19 maja 2016 r. oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 943), Strony postanawiają, co następuje:

§ 1

W umowie wprowadza się następujące zmiany:

- 1/ W załączniku nr 1 do powołanej na wstępie umowy, rozdział III LSR otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego Aneksu.
- 2/ W załączniku nr 1 do powołanej na wstępie umowy, rozdział IV LSR otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego Aneksu.

3/ W załączniku nr 1 do powołanej na wstępie umowy, rozdział V LSR otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 3 do niniejszego Aneksu.
4/ W załączniku nr 1 do powołanej na wstępie umowy, rozdział VI LSR otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 4 do niniejszego Aneksu.
5/ W załączniku nr 1 do powołanej na wstępie umowy, załącznik nr 3 do LSR otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 5 do niniejszego Aneksu.

§ 2

Pozostałe warunki Umowy nie ulegają zmianie.

§ 3

Aneks został sporządzony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym egzemplarzu dla każdej ze stron umowy.

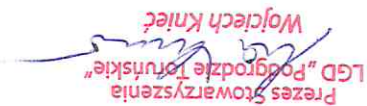
§ 4

Aneks wchodzi w życie z dniem podpisania.

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

Dyrektor Wydziału
Korzystający z RLMS
Bartosz Szymuński

1)

Prezes Stowarzyszenia
LGD „Podgordzie Toruńskie”
Wojciech Kniec

2)

Wiceprezes Stowarzyszenia
LGD „Podgordzie Toruńskie”
Tomasz Dunajski

STOWARZYSZENIE
LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
„Podgordzie Toruńskie”
ul. Szymanowskiego 12, 87-100 Toruń
NIP 8792484927 REGON 340182874

LGD

Po opracowaniu całej LSR, LGD zorganizowała spotkanie, które odbyło się 11.12.2015 r. mające charakter forum społecznego, na którym została zaprezentowana treść dokumentu. Po przedstawieniu najważniejszych elementów LSR, każdy z uczestników mógł zgłosić swoje uwagi i sugestie do dokumentu. W spotkaniu uczestniczyły 34 osoby.

LSR została zamieszczona także na stronie internetowej LGD w celu przeprowadzenia konsultacji społecznych poprzez stronę internetową. Każda osoba miała możliwość zgłoszenia swoich uwag bądź sugestii do dokumentu za pośrednictwem formularza konsultacji społecznych, którego wzór także znalazł się na stronie LGD. Swoje uwagi do dokumentu LSR można było zgłaszać w terminie od 04.12.2015 r. do 14.12.2015 r.

Wszystkie uwagi, które wpłynęły za pośrednictwem formularza uwag do LSR podlegały analizie pod względem ich przyjęcia bądź odrzucenia (waga zasadna/niezasadna). Po zakończeniu konsultacji, na stronie internetowej zamieszczono Sprawozdanie z konsultacji społecznych, w którym podano do wiadomości, które uwagi zostały uwzględnione, a które odrzucone.

2.3. Partycyjne metody wykorzystane podczas tworzenia LSR

Partycyjne metody konsultacji wykorzystane na poszczególnych etapach opracowywania LSR przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Narzędzia wykorzystane w procesie komunikacji z lokalną społecznością podczas tworzenia LSR

Partyjne metody konsultacji	
I	1. Spotkania konsultacyjno-warsztatowe 2. Fokus (dyskusja grupowa) 3. Ankieta audytoryjna 4. Arkusz pomysłu (szka projektowa) 5. Konsultacje społeczne poprzez stronę internetową
II	1. Ankieta poprzez stronę internetową oraz portal społecznościowy Facebook 2. Fokus (dyskusja grupowa) 3. Forum społeczne 4. Konsultacje społeczne poprzez stronę internetową

Zródło: Opracowanie własne.

Informacje uzyskane za pomocą konsultacji społecznych (tj. spotkań konsultacyjno-warsztatowych, dyskusji grupowych (fokus), forum społecznego oraz konsultacji społecznych poprzez stronę internetową), ankiety przeprowadzonej poprzez stronę internetową oraz portal społecznościowy Facebook i ewaluacji (tj. poprzez wykorzystanie dokumentu „Raport z badania ewaluacyjnego ex-post obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Podgordzie Toruńskie” wraz z badaniem potencjału turystycznego”) wykorzystano do opracowania LSR.

Niniejsza LSR została przygotowana przez LGD „Podgordzie Toruńskie”.

3. Diagnoza – opis obszaru i ludności

Diagnoza społeczno-gospodarcza obszaru LGD została sporządzona w celu przedstawienia specyfiki terenu i ludności, która go zamieszkuje.

W diagnozie opisano najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LGD, tj.:

- Sytuację demograficzną
- Gospodarkę
- Rolnictwo
- Strodowisko przyrodnicze

Lubicz, Obrowo i Wielka Nieszawka są gminami położonymi w strefie oddziaływania dużego miasta jakim jest Toruń. Ze względu na bliskie sąsiedztwo Torunia (odległość drogowa z Torunia do Lubicza – 12 km, z Torunia do Obrowa – 23 km, z Torunia do Wielkiej Nieszawki 9 km)³, obszar LGD podlega procesom urbanizacyjnym. W ostatnich latach na terenie gmin ogromną rolę odgrywały procesy migracyjne przekładające się na znaczny przyrost liczby ludności. Ponadto, lokalizacja obszaru w sąsiedztwie Torunia powoduje, iż mieszkańcy terenu LGD mają zapewniony dostęp do szerokiego wachlarza usług na wysokim poziomie (szkolnictwo, kultura, służba zdrowia), a także do rynku pracy. W 2014 r. średnia gęstość zaludnienia terenu LGD wynosiła 80 osób/km². Największy poziom zaludnienia odnotowano w gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubiczu, Obrowie i Wielkiej Nieszawce

Obszar LGD	Jednostka terytorialna				Dynamika przyrostu ludności w latach 2010-2014
	2010	2011	2012	2013	
Wielka Nieszawka	4 602	4 708	4 759	4 817	5,9%
Obrowo	12 294	12 860	13 382	13 939	19,0%
Lubicz	18 596	18 754	19 027	19 164	3,6%
Obszar LGD	35 492	36 322	37 168	37 920	9,2%

Tabela 5. Liczba ludności na obszarze LGD

W 2014 roku obszar LGD zamieszkiwało 38 767 osób (stan na dzień 31.12.2013 r. – 38 171 osób, dane na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych). Gminą o największej liczbie ludności był Lubicz (19 267 osób), zaś o najmniejszej Wielka Nieszawka (4 873 osób). Obszar LGD charakteryzuje się dużym potencjałem w zakresie kapitału społecznego. W ostatnich latach na jego terenie obserwuje się coroczny wzrost liczby mieszkańców – w roku 2014 w stosunku do roku 2010 przyrost ten wynosił 9,2%. Największy wzrost liczby ludności odnotowano w tym okresie w gminie Obrowo – kształtował się on na poziomie 19,0%.

3.1.1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia

3.1. Sytuacja demograficzna

- Gospodarka (Cel szczegółowy 1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości)
- Infrastruktura i promocja obszaru (Cel szczegółowy 2. Rozwój obszaru poprzez poprawę standardu infrastruktury technicznej i działania promocyjne)
- Społeczeństwo (Cel szczegółowy 3. Wzrost aktywności społecznej – zawodowej mieszkańców, w tym poprzez rewalizację społeczną)

W diagnozie wskazano najważniejsze problemy, potrzeby, zasoby i potencjały obszaru LGD, które zostały zaprezentowane w rozdziale 4 Analiza SWOT w tabeli nr 38.

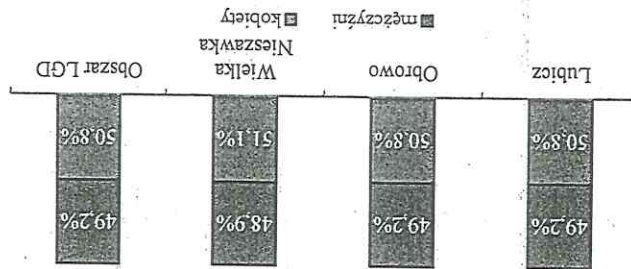
Z diagnozy wynika, że obszar LGD wykazuje wewnętrzną spójność rozumianą jako wspólna tożsamość, tradycje, potrzeby i zasoby lokalne, w związku z tym na terenie wybrano następujące obszary interwencji:

- Dziedzictwo kulturowe
- Rewalizację społeczną i gospodarczą
- Infrastruktury technicznej
- Pomoc społeczną
- Działalność organizacji społecznych

Obszar LGD cechuje wyższy niż dla powiatu toruńskiego (21,7%) i województwa kujawsko-pomorskiego (18,3%) udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (23,1%). Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła w 2014 roku 64,7% osób zamieszkujących obszar. W ostatnich latach na terenie LGD stopniowo wzrasta udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z poziomu 10,3% w 2010 r. do poziomu 12,2% w roku 2014.

3.1.3. Struktura wiekowa ludności

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Lubiczu, Obrowie i Wielkiej Nieszawce

Wykres 4. Struktura płci ludności na obszarze LGD

Analiza struktury ludności ze względu na płeć wykazała, że teren LGD zamieszkuje 19 069 mężczyzn (49,2%) i 19 698 kobiet (50,8%). Nadwyżka kobiet występuje we wszystkich gminach obszaru.

3.1.2. Struktura ludności ze względu na płeć

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Lubiczu, Obrowie i Wielkiej Nieszawce oraz GUS

Obszar	Liczba mieszkańców	Powierzchnia w km ²	Gęstość zaludnienia (os./km ²)
Obszar LGD	38 767	484	80
Wielka Nieszawka	4 873	216	23
Obrowo	14 627	162	90
Lubicz	19 267	106	182

Tabela 6. Liczba ludności na obszarze LGD w 2014 r.

Lubicz, gdzie na 1 km² przypadało 182 mieszkańców, najniższy zaś w gminie Wielka Nieszawka (23 os./km²).

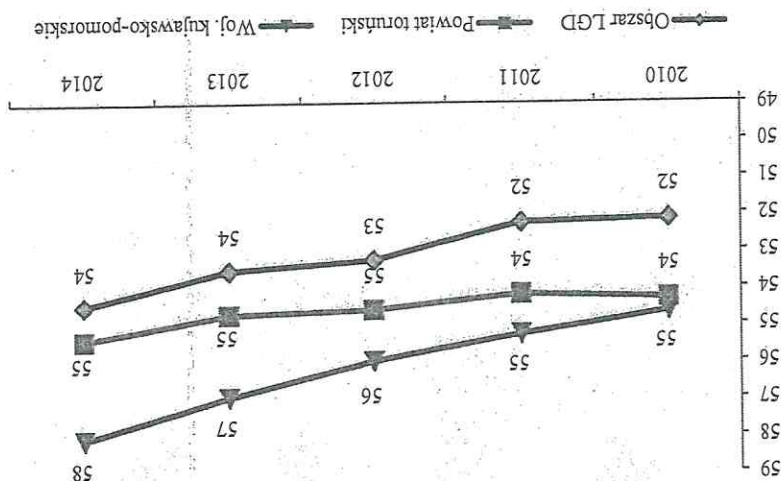
Wykres 5. Struktura wiekowa ludności zamieszkującej obszar LGD

Obszar	Wiek produkcyjny	Wiek przedprodukcyjny
Woj. kujawsko-pomorski	18,3%	18,4%
Powiat torunski	21,7%	14,0%
Obszar LGD	23,1%	12,2%
2014	25,2%	11,7%
2013	23,5%	11,3%
2012	23,6%	10,7%
2011	24,0%	10,3%
2010	65,1%	65,7%

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Lubieszu, Obrowie i Wsielicy Nieszawce

Zwiększanie się udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym i zmniejszanie się udziału osób w wieku przedprodukcyjnym skutkuje wzrostem obciążenia demograficznego na obszarze LGD. W 2014 roku wskaźnik obciążenia wyniósł 54 osoby i był wyższy niż w 2010 roku, dla którego wartość tego wskaźnika wynosiła 52. W latach 2010-2014 teren LGD cechował niższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w liczbie ludności w wieku produkcyjnym niż w powiecie i województwie.

Wykres 6. Obciążenie demograficzne

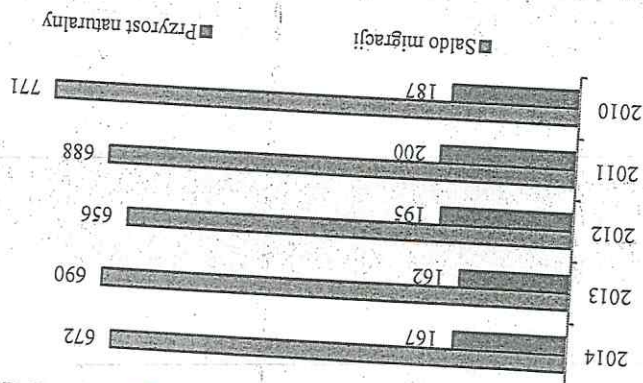
Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Lubieszu, Obrowie i Wsielicy Nieszawce oraz danych GUS

3.1.4. Przyrost naturalny i saldo migracji

W związku z postępującym zjawiskiem urbanizacji terenów podmiejskich, w ostatnich latach na obszarze LGD obserwuje się wysoki przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji. Osiedlanie się ludności na terenach wiejskich, położonych w pobliżu dużego miasta, jakim jest Toruń, skutkuje corocznym wzrostem liczby mieszkańców obszaru LGD. Napływ ludności niesie za sobą ryzyko polaryzacji społeczności (mieszkańców rdzennych i napływowych), której powodem może być rozbieżność interesów tych grup oraz trudność związana z integracją lokalnej społeczności.

W 2014 r. przyrost liczby ludności był wynikiem przyrostu naturalnego na poziomie 167 osób i dodatniego salda migracji wynoszącego 672 osoby.

Wykres 7. Przyrost liczby ludności i saldo migracji na obszarze LGD

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.5. Prognozy demograficzne

Prognozy liczby ludności nie są szacowane w podziale na poszczególne gminy, a jedynie w podziale na obszary wiejskie i wiejskie danego powiatu. Prognozy dla powiatu toruńskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Prognozy demograficzne dla powiatu toruńskiego na lata 2016-2030

Prognoza dla 2016 roku						
Wiek	Miejsca			Wies		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 679	1 347	1 332	19 847	10 283	9 564
produkcyjny	9 704	5 094	4 610	58 194	30 462	27 732
poprodukcyjny	2 526	730	1 796	11 717	3 765	7 952
Prognoza dla 2017 roku						
Wiek	Miejsca			Wies		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 633	1 335	1 298	20 024	10 371	9 653
produkcyjny	9 682	5 080	4 602	58 897	30 839	28 058
poprodukcyjny	2 580	754	1 826	12 035	3 888	8 147
Prognoza dla 2018 roku						
Wiek	Miejsca			Wies		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 607	1 318	1 289	20 114	10 419	9 695
produkcyjny	9 613	5 067	4 546	59 667	31 241	28 426
poprodukcyjny	2 653	778	1 875	12 368	4 023	8 345
Prognoza dla 2019 roku						
Wiek	Miejsca			Wies		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 577	1 313	1 264	20 222	10 496	9 726
produkcyjny	9 551	5 045	4 506	60 424	31 612	28 812
poprodukcyjny	2 717	796	1 921	12 694	4 158	8 536

3.2.1. Podmioty gospodarcze

W 2014 roku na obszarze LGD działało 4 018 firm, w porównaniu do roku 2010 ich liczba wzrosła o 24,2%. Odnotowany w ciągu 5 lat przyrost liczby przedsiębiorstw był wyższy niż w powiecie (17,6%) i w województwie (3,3%).

Największy przyrost liczby podmiotów gospodarczych można dostrzec w gminie Obrowo, gdzie w okresie 2010-2014 założono 400 nowych firm (przyrost o 39,1%).

Położenie Lubicza, Obrowa i Wielkiej Nieszawki w sąsiedztwie Torunia sprawia, że obszar LGD charakteryzuje wysoka w skali regionu aktywność gospodarcza – osoby prowadzące działalność gospodarczą stanowią 13,3% osób w wieku produkcyjnym, a na 10 000 ludności przypadało w 2014 roku 1 036 podmiotów gospodarczych.

3.2. Gospodarka

LGD nadal będzie ulegać zwiększaniu.

W ostatnich latach na obszarze LGD obserwuje się coroczny przyrost liczby mieszkańców. Jeżeli ten wzrostowy trend, związany przede wszystkim z osiedlaniem się ludności na obszarach podmiejskich będzie utrzymywał się w kolejnych latach, to można prognozować, że liczba osób zamieszkujących obszar będzie nadal będzie ulegać zwiększaniu.

W wieku można zaobserwować, zarówno w grupie osób w wieku produkcyjnym, jak i poprodukcyjnym, co jest odzwierciedleniem ogólnokrajowego trendu starzenia się społeczeństwa.

Powyżej zaprezentowane prognozy wskazują, że do 2030 roku liczba mieszkańców obszarów wiejskich powiatu torunskiego będzie wzrastać. Najmiej dynamiczny wzrost będzie widoczny w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym, co świadczy o niskim przyroście naturalnym. Znacznie wyższy wzrost będzie można zaobserwować, zarówno w grupie osób w wieku produkcyjnym, jak i poprodukcyjnym, co jest odzwierciedleniem ogólnokrajowego trendu starzenia się społeczeństwa.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza dla 2020 roku						
Wiek	Wsiasta			Wies		
	Ogolem	Mężczyzni	Kobiety	Ogolem	Mężczyzni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 539	1 283	1 256	20 341	10 547	9 794
produkcyjny	9 508	5 042	4 466	61 156	31 996	29 160
poprodukcyjny	2 762	816	1 946	13 028	4 303	8 725
Prognoza dla 2025 roku						
Wiek	Wsiasta			Wies		
	Ogolem	Mężczyzni	Kobiety	Ogolem	Mężczyzni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 361	1 186	1 175	20 555	10 661	9 894
produkcyjny	9 099	4 777	4 322	64 426	33 247	31 179
poprodukcyjny	3 081	1 067	2 014	15 181	5 683	9 498
Prognoza dla 2030 roku						
Wiek	Wsiasta			Wies		
	Ogolem	Mężczyzni	Kobiety	Ogolem	Mężczyzni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 104	1 066	1 038	20 074	10 454	9 620
produkcyjny	8 822	4 589	4 233	68 292	34 845	33 447
poprodukcyjny	3 249	1 208	2 041	16 861	6 731	10 130

Zgodnie z danymi GUS, wiódacymi branżami przemysłu i usług na obszarze LGD są następujące sektory:

- handel – 27,4% podmiotów gospodarczych
- budownictwo – 14,7% firm
- przetwórstwo rolne – w sektorze tym działa 11,3% przedsiębiorstw
- transport i gospodarka magazynowa – 9,6% podmiotów gospodarczych

3.2.2. Najważniejsze branże przemysłu i usług

Zródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Jednostka terytorialna	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 i więcej
Lubicz	95,7%	3,5%	0,8%	0,0%
Obrowo	97,8%	1,8%	0,4%	0,0%
Wielka Nieszawka	94,6%	4,7%	0,7%	0,0%
Obszar LGD	96,3%	3,1%	0,6%	0,0%
Powiat torunski	96,2%	3,2%	0,6%	0,0%
Woj. kujawsko-pomorskie	95,5%	3,6%	0,8%	0,1%

Podłowa firm z obszaru LGD zarejestrowana jest w gminie Lubicz. Największą koncentracją przedsiębiorstw, w tym zakładów produkcyjnych, charakteryzuje się fragment sołectwa Lubicz Dolny – Małgorzato (znajdują się tam m. in.: Zakład produkcyjny Cereal Partners Poland Toruń-Pacifc, Schiedel sp. z o.o. Systemy Komlnowe i Firma Produkcyjna Tagmet Export - Import Antoni Taglewski).

Na obszarze działa największej mikroprzedsiębiorstw, firmy z tego sektora stanowią aż 96,3% wszystkich podmiotów z terenu LGD. 3,1% to małe przedsiębiorcy zatrudniający od 10 do 49 pracowników. Udział średnich firm (zatrudniających od 50 do 249 pracowników) w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych obszaru stanowi 0,6%. Na terenie LGD nie funkcjonuje żadne duże przedsiębiorstwo.

Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarczych na obszarze LGD w 2014 r. ze względu na wielkość zatrudnienia

Zródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Jednostka terytorialna	Ogólna liczba		Zmiana ilościowa	Zmiana jakościowa
	2010	2014		
Lubicz	1 749	2 025	276	15,8%
Obrowo	1 022	1 422	400	39,1%
Wielka Nieszawka	465	571	106	22,8%
Obszar LGD	3 236	4 018	782	24,2%
Powiat torunski	7 907	9 297	1 390	17,6%
Woj. kujawsko-pomorskie	186 007	192 078	6 071	3,3%

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej na obszarze LGD

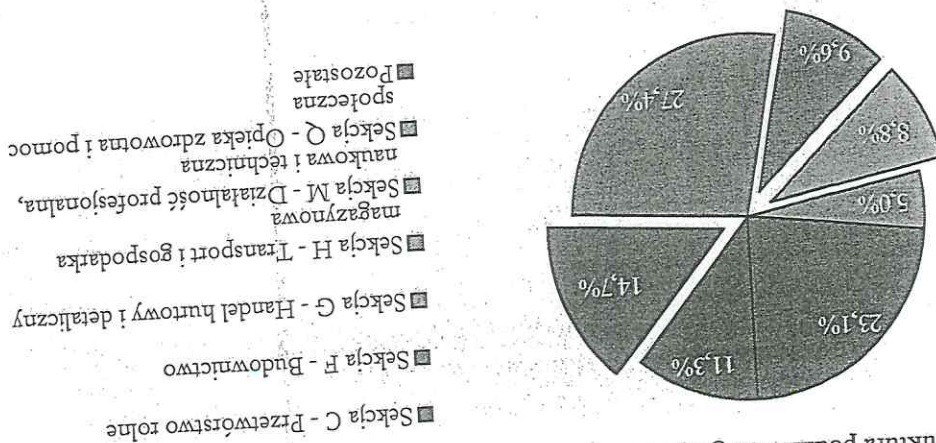
Nazwa firmy	
Pranża/rodzaj prowadzonej działalności	
Gamma Lubisz	przemysł spożywczy
Cereal Partners Poland Toruń-Pacifc, Zakład produkcyjny w Lubczu Dolnym, Centrum logistyczne w Grębocinie	produkcja samochodów specjalistycznych – kararek
W.S.A Wiemarscher Polska sp. z o.o.,	produkcja artykułów papierniczych szkolnych i biurowych
SHOREWOOD Poland Sp. z o.o.,	produkcja systemów kominowych
Schiedel sp. z o.o.	przemysł poligraficzny
ECHO sp. z o.o.	produkcja knotów, świec, zniczy
Euro-Light, Sp. J. PPH	usługi budowlane, produkcja i sprzedaż wyrobów metalowych
Dynamic Metal Sp. z o.o.	produkcja mebli
Firma Produkcyjna Tagmet Export-Import Antoni Taglewski	zakład mechaniczny
Jurmet Sp. z o.o.	ubój zwierząt rzeźnych
Firma Produkcyjna Przetwórstwa Mięsnego Handlu i Usług „Rohmomiés” Bydla Ireneusz Sosński	produkcja ceramiki
Ekco-Ceramica, Wyrób i Sprzedaż Janusz Białejewski	kopalnia kruszywa
Kopalnia kruszywa GRUSZ-BUD Katarzyna Wiśniewska	transport i spedycja
Meblotor S.C.	produkcja mebli
Spedycja Transport Usługi Trans-Wit	produkcja stojaków metalowych
Novar Sp. J. Producent Stojaków Reklamowych	produkcja tworzyw sztucznych
Zakład Produkcyjno-Usługowy DARWIT Witold Fiałkowski	produkcja papieru i wyrobów papierowych
PRIMET Sp. J. Producent Papieru Toaletowego	zakład dziewiarski
SOTEX Filpp Szemraj	produkcja systemów identyfikacji kabli i przewodów
PARTEX MARKING SYSTEMS Sp. z o.o.	

Tabela 10. Najważniejsze firmy i zakłady na terenie LGD

Znaczna część firm działających na terenie LGD to przedsiębiorstwa produkcyjne zajmujące się produkcją m. in.: artykułów spożywczych, wyrobów papierniczych oraz mebli. Funkcjonują tam także firmy świadczące usługi transportowe i motoryzacyjne. Na obszarze LGD swoją działalność prowadzi przedsiębiorstwa budowlane – zarówno produkcyjne jak i usługowe oraz firmy zajmujące się przetwórstwem rolno-spożywczym.

W poniższej tabeli przedstawiono najważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe prowadzące działalność na obszarze LGD.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Wykres 8. Struktura podmiotów gospodarczych na obszarze LGD w 2014 r. wg sekcji PKD

W związku z powyższym, można stwierdzić, że na terenie LGD działa niewielka liczba podmiotów ekonomicznych społecznych, dlatego należy wspierać wszelkie działania mające na celu tworzenia i rozwój istniejących podmiotów działających w tym sektorze.

Podmiotami sektora ekonomicznego społecznej są także instytucje integracji społecznej – centra i kluby. Uczestnicy CIS-ów i KIS-ów, biorąc udział w szkoleniach, warsztatach, spotkaniach integracyjnych przygotowywają się do pracy na otwartym rynku pracy. Na obszarze LGD podmiotem takim jest Klub Integracji Społecznej „Nad Drwecą” znajdujący się w Lubczu.

Forma działalności, w której zysk nie jest postępowany tylko przez przyznawanie finansowy, ale także jako zysk samych zatrudnionych i społeczności lokalnych jest spółdzielnią socjalną. Na obszarze LGD funkcjonuje jedna instytucja prowadząca działalność w tym zakresie – Spółdzielnia Socjalna „Lubiczanka” powołana przez gminy Lubicz i Obrowo.

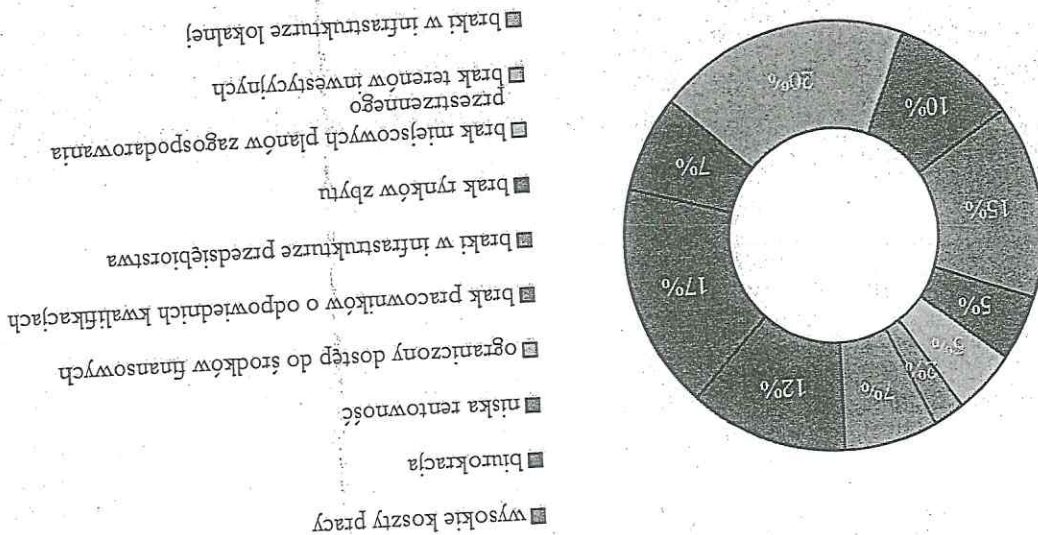
3.2.4. Przedsiębiorczość społeczna

Przedsiębiorcy z obszaru LGD widzą potrzebę zbudowania sieci wzajemnych powiązań w postaci platformy informacyjno-komunikacyjnej, która pozwoli na wymianę informacji o lokalnych usługach między przedsiębiorcami i mieszkańcami, a także inkubatora przedsiębiorczości, który pomógłby w tworzeniu i własnie na nie występuje największe zapotrzebowanie na terenie LGD.

Potencjalnymi obszarami, na których można rozwinąć przedsiębiorstwo, są usługi specjalistyczne świadczone dla lokalnej ludności, gdyż rozwijać prowadzoną działalność gospodarczą (w tym rozwijać sektor mikroprzedsiębiorstw) są usługi inwestycyjne w zakresie budowy lub rozbudowy przedsiębiorstwa oraz zakupu maszyn i urządzeń. Aż 75% respondentów zadeklarowało chęć zatrudnienia nowych pracowników. O wprowadzeniu nowych technologii do działalności firmy myśli jedynie 35% ankietowanych przedsiębiorców.

Jeżeli chodzi o planowany rozwój działalności to 65% ankietowanych planuje w kolejnych latach inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy przedsiębiorstwa oraz zakupu maszyn i urządzeń. Aż 75% respondentów zadeklarowało chęć zatrudnienia nowych pracowników. O wprowadzeniu nowych technologii do działalności firmy myśli jedynie 35% ankietowanych przedsiębiorców.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie Ankiety dla przedsiębiorców z obszaru LGD Podgodzkie Toruńskie

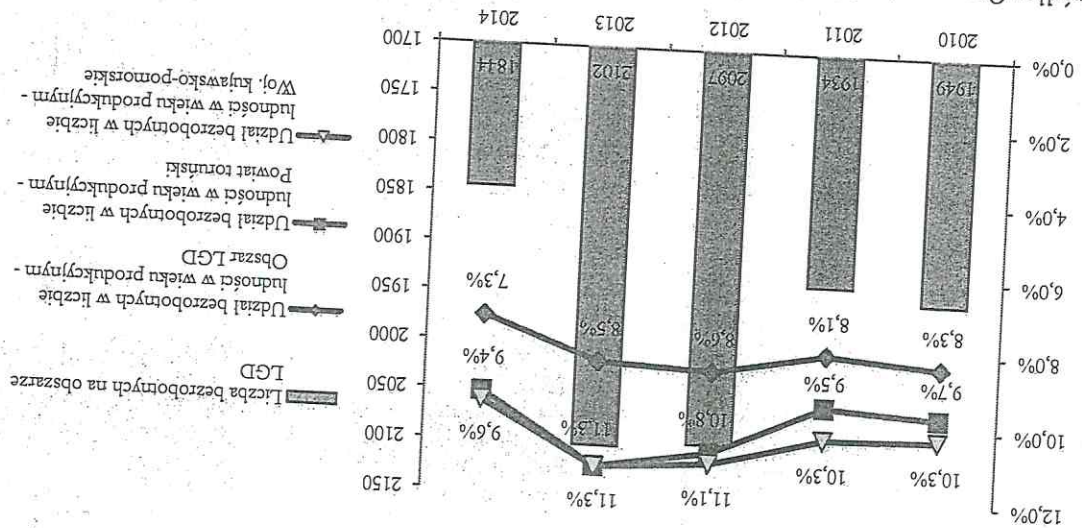
Wykres 9. Bariery rozwoju podmiotów gospodarczych działających na terenie LGD Podgodzkie Toruńskie

(15% respondentów) oraz wysokie koszty pracy (12% ankietowanych). Problemem jest także brak niewielkich działek pod działalność gospodarczą, niepełne pokrycie obszaru LGD planem zagospodarowania przestrzennego oraz dominacja funkcji mieszkaniowych nad gospodarczymi w PZP.

3.2.5. Rynek pracy

Obszar LGD jest jednym z najlepiej rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym terenów w powiecie i województwie. Teren charakteryzuje się niskim bezrobociem – 31.12.2014 r. udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 7,3% (stan na dzień 31.12.2013 r. – 8,5%, dane na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych) i był niższy niż w powiecie 9,4% i w województwie – 9,6%.

Wykres 10. Liczba bezrobotnych oraz udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

31.12.2014 roku liczba osób bezrobotnych na obszarze LGD wynosiła 1 844 osoby (stan na dzień 31.12.2013 r. – 2 102 osób, dane na podstawie GUS, Bank Danych Lokalnych), z czego 56% stanowiły kobiety. Co trzecia osoba pozostaje bez pracy od ponad roku. Największe bezrobocie występuje w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (24%) oraz gimnazjalnym i poniżej (32%). Aż 48% bezrobotnych nie ma kwalifikacji lub doświadczenia zawodowego. Na obszarze LGD znaczna grupa ludności pozostaje bez zatrudnienia stanowią osoby do 25 roku życia (21%) i powyżej 50 roku życia (18%). Wśród bezrobotnych mieszkających w obszarze LGD znalazły się także osoby samotnie wychowujące dzieci (10%), niepełnosprawni (3%) oraz osoby po odbyciu kary pozbawienia wolności (2%). Na obszarze LGD brakuje aktywnych form wsparcia dla osób bezrobotnych. W związku z tym, że prawie połowa z nich nie ma kwalifikacji lub doświadczenia zawodowego, właściwymi działaniami w zakresie zapewnienia pomocy i wsparcia mieszkającym pozostającym bez pracy byłyby:

- Organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje, szczególnie dla osób młodych (do 25 roku życia)
- Wsparcie działalności centrów aktywizacji zawodowej i klubów pracy
- Rozwoj przedsiębiorczości społecznej, w tym tworzenie i rozwój spółdzielni społecznych
- Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości

Tabela 11. Bezrobotni wg płci, wykształcenia i czasu pozostawania bez pracy w 2014 r.

Jednostka terytorialna	Liczba osób bezrobotnych			Wybrane grupy bezrobotnych										Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy		Bezrobotni wg wykształcenia				
	ogółem	mężczyźni	kobiety	do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	Bez kwalifikacji zawodowych	Bez doświadczenia zawodowego	Samotnie wychowujący co najmniej 1 dziecko do 15 roku życia	Niepełnosprawni	Po odbyciu kary pozbawienia	do roku	pow. roku	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej			
Lubisz	880	380	500	191	169	232	151	94	17	22	607	273	81	207	104	209	279			
Obrowo	775	341	434	169	127	235	186	73	21	9	501	274	66	181	87	191	250			
Wielka Nieszawka	189	85	104	27	40	55	33	18	11	2	128	61	22	40	15	47	65			
Obszar LGD	1 844	806	1 038	387	336	522	370	185	49	33	1 236	608	169	428	206	447	594			
Powiat torunski	6 169	2 722	3 447	1 217	1 231	1 886	1 359	692	174	133	4 025	2 144	375	1 140	621	1 787	2 246			
Woj. kujawsko-pomorskie	127 111	57 033	70 078	22 156	31 351	43 796	28 073	14 924	6 026	2 978	73 411	53 700	10 390	24 473	12 341	38 653	41 254			
						Udział poszczególnych grup w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)														
Lubisz	100	43	57	22	19	26	17	11	2	3	69	31	9	23	12	24	32			
Obrowo	100	44	56	22	16	30	24	9	3	1	65	35	9	23	11	25	32			
Wielka Nieszawka	100	45	55	14	21	29	17	10	6	1	68	32	12	21	8	25	34			
Obszar LGD	100	44	56	21	18	28	20	10	3	2	67	33	10	23	11	24	32			
Powiat torunski	100	44	56	20	20	31	22	11	3	2	65	35	6	19	10	29	36			
Woj. kujawsko-pomorskie	100	45	55	17	25	34	22	12	5	2	58	42	8	19	10	30	33			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

Zróżnicowane ukształtowanie terenu LGD oraz różnorodne pochodzenie geologiczne wpłynęło na powstanie różnych typów gleb. Na obszarze dominują gleby klasy III i IV, a w gminie Wielka Nieszawka – klasy V. Najrozległsze tereny wykorzystywane rolniczo znajdują się w północnej i północno-zachodniej części gminy Obrowo, gdzie występują gleby klas I-III. Ogólny udział użytków rolnych wynosi 36% całkowitej powierzchni terenu LGD.

W strukturze zasiewów na obszarze LGD przeważają zboża, w tym pszenica, żyto, jęczmień, owoce i pszenżyto (76%). Prawie 9% powierzchni porasta rzepak i rzepik, a 6% buraki cukrowe. Reszta upraw stanowią kukurydza, ziemniaki i warzywa.

3.3.1. Uprawy

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Powszechny Spis Rolny 2010 r.

Łączna gospodarka rolnych [szt.]	Uzyski tożne ogółem [ha]	Powierzchnia ogółem [ha]	Udział użytków rolnych w powierzchni ogółem
813	5 491	10 575	51,9%
815	7 721	16 217	47,6%
120	910	21 622	4,2%
1 748	14 122	48 414	29,2%

Tabela 13. Udział powierzchni użytków rolnych obszaru LGD Podgordzie Toruńskie w powierzchni obszaru ogółem

Na obszarze LGD Podgordzie Toruńskie znajduje się 1 748 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 14 122 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 8 ha. Udział użytków rolnych w całkowitej powierzchni obszaru wynosi 29,2%. Największym ich udziałem cechuje się gmina Lubicz (51,9%), najmniejszym zaś gmina Wielka Nieszawka (4,2%). W 2013 r. udział osób ubezpieczonych w KRUS w całkowitej liczbie ludności LGD wynosi 3,6% i był niższy niż wskaźnik dla województwa – 3,9%.

3.3. Rolnictwo

Zródło: Opracowanie własne na podstawie Informacji publikowanych przez Ministerstwo Finansów, wytwornawczej na 2015 r.

* Wskaźnik G - podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczenia subwencji

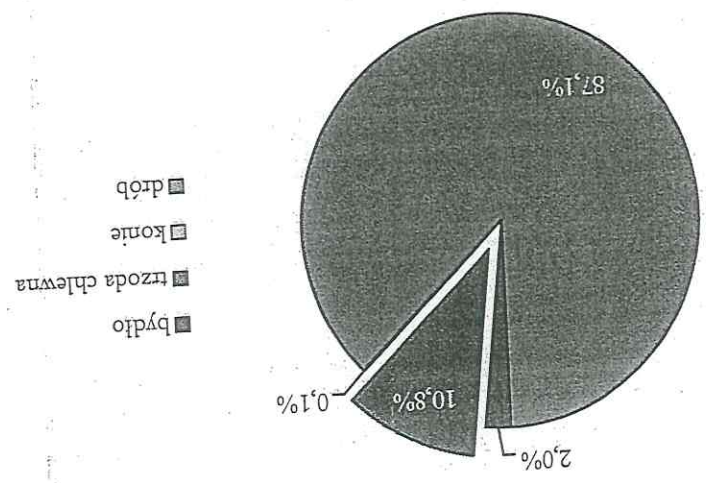
Łączna powierzchnia	Dochód podatkowy na 1 mieszkańca
Lubicz	1 529,30
Obrowo	991,59
Wielka Nieszawka	1 997,49
Obszar LGD	1 506,13
Woj. kujawsko-pomorskie	1 112,20

Tabela 12. Wielkość dochodów podatkowych na 1 mieszkańca obszaru LGD w 2013 r.

Dochód podatkowy na 1 mieszkańca obszaru LGD w 2013 r. wynosił 1 506,30 zł. Najwyższy dochód na 1 osobę przypadł w gminie Wielka Nieszawka (1 997,49 zł), a najniższy w gminie Obrowo (991,59 zł).

3.2.6. Dochody podatkowe

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Powszechny Spis Rolny 2010 r.

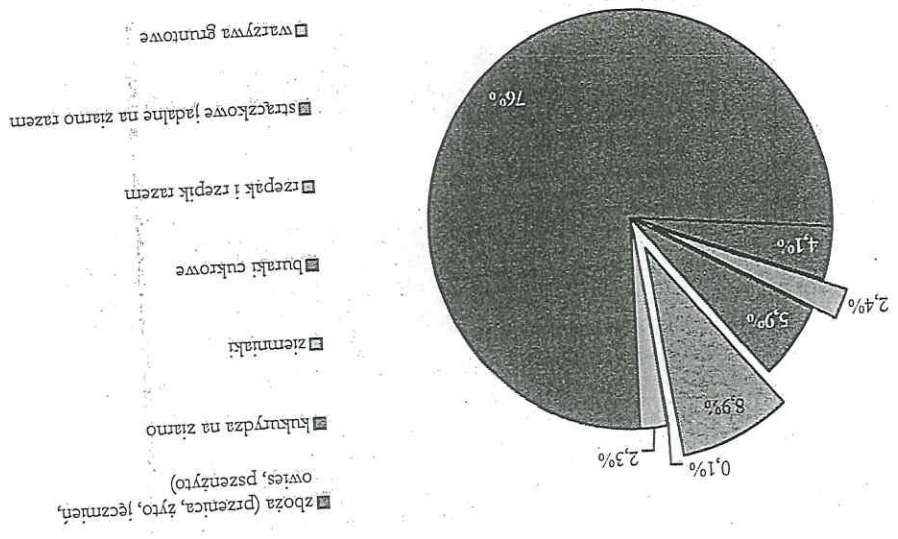
Wykres 12. Zwierzęta gospodarskie na terenie LGD

Udział gospodarstw z terenu LGD w wojewódzkiej produkcji pogłównia zwierząt gospodarskich jest niewielki i wynosi: 1,4% w produkcji bydła, 1,7% w produkcji trzody chlewnej, 2% w pogłówniu koni oraz 1,4% w pogłówniu drobin.

3.3.2. Hodowla zwierząt

Na terenie LGD znajduje się jedno gospodarstwo ekologiczne, które położone jest w gminie Obrowo. Gospodarz, którym jest Mięczysław Bielaś, zajmuje się uprawą: gruszek, jabłek, malin, orzechów laskowych, truskawek, winogron oraz żyta. Powierzchnia uprawna gospodarstwa wynosi 6 ha. Gospodarstwo posiada certyfikat największej ogólnopolskiej jednostki certyfikującej jaką jest EKOGWARANCJA PTRF.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Powszechny Spis Rolny 2010 r.

Wykres 11. Struktura zasiewów na terenie LGD Podgrodzie Toruńskie

Klimat obszaru LGD nie odbiega od klimatu panującego na terenie całego województwa kontynentalnego. Panujący klimat cechuje się zmiennością opadów, ciśnienia atmosferycznego, temperatury

3.4.2. Klimat

Charakteryzuje się przejściowością i zmiennością. Widoczne są wpływy klimatu morskiego oraz kontynentalnego. Panujący klimat cechuje się zmiennością opadów, ciśnienia atmosferycznego, temperatury występują w gminie Lubicz - 19% powierzchni. Największy udział lasy mają w gminie Wielka Nieszawka - zajmują powierzchnię 176,76 km², tj. około 83% powierzchni gminy. Stanowią one „strefę lasów ochronnych wokół Torunia”. Najmniejsze kompleksy leśne

3.4.1. Ukształtowanie terenu, wody, gleby i lasy

3.4. Stodowisko przyrodnicze

Gminy wchodzące w skład LGD są położone na obszarze Pradoliny Toruńskiej i makroregionu Pojezierza Chełmińskiego-Dobrzyńskiego. Gminy Obrowo i Lubicz znajdują się w obrębie Doliny Drwęcy, a gmina Wielka Nieszawka w zasięgu pradoliny Wisły i Drwęca. Ukształtowanie terenu jest łagodne z niewielkimi wzniesieniami, nadbrzeżne skarpy - nad Wisłą i Drwęca. Ukształtowanie terenu jest łagodne z niewielkimi wzniesieniami, krajobrazie dominują wysoczyzny morenowe i połodowcowe oraz doliny rzeki Wisły i Drwęcy. Charakterystycznym elementem występującym w gminie Wielka Nieszawka są wydmy śródładowe. W ujęciu hydrologicznym teren LGD leży w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni jej dopływów: Drwęcy, Strugi Zielonej, Tażyny, Strugi Toruńskiej, Strugi Jordan i Strugi Miynskiej. Brak tu dużych jezior, największym jest Jezioro Osieckie o powierzchni 10 ha.

- Na obszarze LGD działają także dwie grupy producentów rolnych zlokalizowane w gminie Lubicz: Spółdzielcze Zrzeszenie Marketingowe Producentów Drobin z siedzibą w Lubiczu i Stowarzyszenie Producentów Rolnych "Zagroda" w Jedwabnie;
- Lokalni rolnicy i przedsiębiorcy widzą potrzebę w zakresie utworzenia inkubatora przetwórstwa rolnego, którego brakuje na obszarze LGD.

Głównymi kierunkami produkcji rolnej na obszarze LGD są:

- Uprawy zboża, w tym szczególnie pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta oraz uprawy rzepaku i rzepiku
- Produkcja zwierzęca bydła (w tym mlecznego), a także chów trzody chlewnej
- W zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego na obszarze LGD wyróżnić można następujące przedsiębiorstwa:

- Firma Produkcyjna Przetwórstwa Mięsnego Handlu i Usług Ubojnia Trzody i Bydła Rolnomies Irenusz Sosinski - ubój i rozbiór zwierząt rzeźnych: trzody chlewnej, bydła
- MTN Zakład Przetwórstwa Mięsnego Mirosław Jastrzębski - rozbiór i przetwórstwo mięsa wieprzowego, wołowego i drobin
- P.P.H.U. "WITPOL" - uprawa oraz przetwórstwo warzyw gruntowych
- Bacha Polska Sp. z o.o. - produkcja i dystrybucja przetworów mlecznych
- Cereal Partners Poland Torun-Pacfic - produkcja płatków śniadaniowych

3.3.3. Kierunki produkcji rolnej

W strukturze hodowli zwierzęcej największy udział zajmuje bydło, które stanowi aż 87,1% zwierząt gospodarskich na terenie LGD. Ponad 10% hodowanych zwierząt to trzoda chlewna. Małym zainteresowaniem cieszy się hodowla koni i drobin.

! wiatrów. Obszar charakteryzuje się niskimi opadami, przewaga wiatrów zachodnich, południowo-zachodnich i wschodnich. Średnia temperatura roczna wynosi + 7,9 °C. W styczniu średnia temperatura jest -2,5 °C, natomiast w lipcu dochodzi ona do + 18,1 °C. Sezon wegetacyjny trwa około 220 dni. Jego początek przypada zazwyczaj na drugi dzień kwietnia, a koniec – na 7 listopada.

3.4.3. Obszary chronione

Obszary chronione zajmują 40,7% ogólnej powierzchni obszaru (w województwie kujawsko-pomorskim wskaźnik ten wynosi 31,8%). Na terenie LGD znajdują się takie formy ochrony przyrody jak: obszary chronionego krajobrazu, rezerwy przyrody oraz obszary Natura 2000. Największe powierzchnie obszarów prawnie chronionych występują w gminie Wielka Nieszawka – 72,50 % powierzchni, a najmniejsze w gminie Obrowo – 0,87%. Natomiast w gminie Lubicz pod ochroną znajduje się 36,57% ogólnej powierzchni gminy.

Tabela 14. Formy ochrony przyrody

Opis	Localizacja	Nazwa
Obszary chronionego krajobrazu		
<p>Obszar chronionego krajobrazu Torunia</p> <p>Obszar chronionego krajobrazu Dolina Drwicy</p>	<p>Wielka Nieszawka</p> <p>Lubicz, Obrowo</p>	<p>Wydminy Obszar Chronionego Krajobrazu na południe od Torunia</p> <p>Krajobraz Dolina Drwicy</p>
Natura 2000		
<p>Obszar obejmuje prawie naturalną dolinę Wisły i jest ostoją praków o randze europejskiej. Gniazduje tu około 180 gatunków praków.</p> <p>Ochronie podlega malowniczy krajobraz Doliny Drwicy z kompleksami łąkami i jeziorami. Na terenie gminy Lubicz wielkość chronionej powierzchni wynosi 3810 ha, co stanowi 35,9% powierzchni gminy.</p> <p>Obejmuje dolinę rzeczną Wisły i tereny zalewowe. Obszar bardzo cenny przyrodniczo - w Europie dobrze zachowane, naturalne fragmenty dużych dolin rzecznych należących do rzadkości. Obszar ma znaczenie przede wszystkim dla ochrony lasów łęgowych i łąk; mozaiki siedlisk nadrzecznych.</p>	Lubicz	Dolina Drwicy
<p>Obejmuje on tereny wykorzystywane w celach wojskowych, głównie poligon. Charakterystyczne są wyjątkowa wartość przyrodniczą z powodu występowania cennych siedlisk i gatunków.</p>	Wielka Nieszawka	Dybowska Dolina Wisły
<p>Obszar obejmuje wydmy i wzrosowska na poligonie artylejskim. Występują tu trzy typy siedlisk: wydmy stródlądowe z murawami szorstkowymi, suche wzrosowska, suche, stródlądowe murawy napiaskowe.</p>	Wielka Nieszawka	Wydmy Puszczy Bydgoskiej
Rezerwy Przyrody		
<p>Jest to ścisły rezerwat ichnologiczny. Obowiązuje tu rygorystyczny kanon ochrony przyrody. Dolina objęta jest zakazem używania sygnałów dźwiękowych</p>	Lubicz	Rzeka Drwica

Zródło: Opracowanie własne

Niewątpliwym potencjałem endogenicznym obszaru jest wyjątkowe środowisko przyrodnicze. Malowniczy krajobraz doliny rzeki Drwicy i Wisły, rozległe tereny leśne i jeziora stanowią podstawę do rozwoju turystyki i rekreacji. Występują tu liczne szlaki turystyczne i pomniki przyrody. Na obszarze LGD znajduje się też wiele obiektów zabytkowych oraz szlaków turystycznych. Na turystów odwiedzających ten region czeka wiele atrakcji, takich jak: kajakarstwo, wędkarstwo, wycieczki piesze i rowerowe, jazda konna. Biorąc pod uwagę istniejący potencjał przyrodniczy i turystyczny obszaru, można stwierdzić, że nie jest on w pełni wykorzystany w związku z czym należy podejmować działania na rzecz rozwoju turystyki biznesowej oraz opracować strategię rozwoju turystyki i rekreacji na terenie LGD.

3.5.1. Potencjał turystyczny obszaru

3.5. Turystyka

Zródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są głównie emisje z palenisk domowych wykorzystujących tradycyjne źródła energii oraz obiektów użytkowości publicznej, zakładów przemysłowych i rolnych.

Istotnym źródłem hałasu jest ruch na drogach przebiegających przez teren LGD (przede wszystkim autostrada A1, droga ekspresowa S10 oraz drogi krajowe nr 10 i 15). Według „Informacji o stanie środowiska w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 r.” największym emitentem hałasu na tym obszarze jest odcinek drogi Łysomice – Lubicz, gdzie okoliczni mieszkańcy są narażeni na hałas w zakresie 55 – 75 dB w porze dziennej. Poza hałasem stanowią także wysokie natężenie ruchu samochodowego na drogach przebiegających przez obszar LGD, w tym szczególnie przy szkołach. Stwarza ono zagrożenie dla bezpieczeństwa, zarówno pieszych, jak i kierowców. Ponadto skutkuje wysoką emisją spalin i zanieczyszczeniem środowiska. Ważne jest, aby prowadzić działania edukacyjne w zakresie poprawy bezpieczeństwa na drodze, kierowane do szerokiego grona odbiorców, zarówno do dzieci, jak i osób dorosłych.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 r.”

Nazwa ciekła	Ocena biologiczna	Ocena bakteriologiczna	Stan/potencjał ekologiczny
Drwica (ujęcie wody pitnej dla Torunia, Młyniec)	II klasa	niezadawalająca	dobry
Drwica (ujęcie do Wisły, Złotonia)	III klasa	niezadawalająca	umiarkowany
Kanał Zielona Struga (ujęcie do Wisły, Wielka Nieszawka)	III klasa	-	umiarkowany
Kanał Nieszawski (ujęcie do Stugi Zielonej, Wielka Nieszawka)	IV klasa	-	słaby

Tabela 15. Ocena stanu czystości rzek (2014 r.)

Głównym źródłem zagrożeń dla środowiska naturalnego są zanieczyszczenia wód pochodzące z rolnictwa. Oceny stanu czystości rzek określona w „Informacji o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 r.” przedstawia poniższa tabela.

3.4.4. Zanieczyszczenie środowiska

Opóć form ochrony przyrody wskazanych w powyższej tabeli, na terenie objętym strategią znajdują się również 32 pomniki przyrody (Lubicz – 12, Obrowo – 12, Wielka Nieszawka – 8). Wydzielone na obszarze LGD użytki ekologiczne zajmują około 145,5 ha. W gminach Lubicz i Obrowo znajdują się również parki podworskie, które wzbogacają krajobraz ciekawym, urozmaiconym drzewostanem – 4 w gminie Obrowo (2 w rejestrze zabytków) i 6 w gminie Lubicz (3 w rejestrze zabytków).

Przykłady		Rodzaj szlaku
<p>■ Szlak niebieski (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie z Torunia przez most na zamek Dębowski i Fort X, wzdłuż waju przeciwpowodziowego, obok ruin zamku i drewnianego kościoła w Małej Nieszawce, kończy się w Cierpicach obok cmentarza i kościoła (dawnej bielej przez las do Sucharów).</p> <p>■ Szlak czarny (gm. Wielka Nieszawka) – łączy Forty pierścienia Twierdzy Toruń, fragment szlaku biegnie przez obszar Gminy Wielka Nieszawka.</p> <p>■ Szlak czerwony (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie z Torunia przez Rudak i Czerniewice, stara droga we wsi Brzoza przy krawędzi skarpy doliny Wisły obok ośrodka agroturystyki, cmentarza ewangelickiego, drewnianych domów wiejskich, leśniczówki Karczemka, kościoła w Orluczynie, przez Ciechoćnek do Nieszawy.</p> <p>■ Camino Polaco (gm. Lubicz, Wielka Nieszawka) – kujawsko-pomorska część szlaku św. Jakuba; na terenie powiatu toruńskiego szlak przechodzi przez miejscowości: Szembekowo w gminie Lubicz, dalej prowadzi przez Brzozówkę, Złotoryę, Kaszczorek, Toruń, most drogowy</p>		Pieszzy

Tabela 17. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na obszarze LGD

Na obszarze objętych Strategią znajdują się wiele szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych oraz kajakowych. Wykaz szlaków przebiegających przez Gminy – członków LGD zawiera poniższa tabela.

3.5.2. Szlaki turystyczne

Zródło: Opracowanie własne.

Opis	Atrakcje turystyczne
<p>Duże obszary leśne znajdujące się w gminie Wielka Nieszawka oraz w południowej i zachodniej części gminy Obrowo, przyciągają zbieraczy runa leśnego, a bogactwo fauny leśnej i prątna wodnego zapewnia dobre warunki do uprawiania łowiectwa.</p> <p>Na amatorów wędkarstwa czekają: wody rzeki Drwicy (uznanej w dołnym odcinku za rzekę górską, ze względu na występowanie ryb łososiowatych), jezioro w Józefowie (gm. Lubicz) z 36 stanowiskami wędkarskimi i jezioro Dzikowskie (gm. Obrowo).</p>	Kompleksy leśne
<p>Niewątpliwą atrakcją krajoznawczą są występujące w gminie Wielka Nieszawka wydmy śródlądowe. Są one unikatem w skali europejskiej. Wydmy Kotliny Toruńskiej tworzą jeden z największych śródlądowych obszarów w Polsce i są podstawowym elementem krajobrazu Gminy.</p> <p>Rzeka Drwica wykorzystywana jest przede wszystkim do uprawiania kajakarstwa. Na terenie LGD, w Złotoryi działają firma „Aqua Natura Park” organizująca spływy kajakowe. Odpowiednia infrastruktura związana z wykorzystaniem Drwicy jest słabo rozwinięta – brakuje miejsc postojowych, noclegowych, oznakowania szlaku wodnego i odpowiedniej jego obsługi.</p>	Kajakarstwo
<p>Do celów turystycznych i rekreacyjnych wykorzystywane są liczne na tym terenie jeziora i oczka wodne, np. położone wśród zieleni, z dobrą dostępnością przegrodą jezioro Józefowo (gm. Lubicz) oraz jezioro Osieckie i Dzikowskie (gm. Obrowo) posiadające plażę, kąpieliska i zaplecze noclegowe, w postaci znajdujących się w pobliżu ośrodków wypoczynkowych. Kosnące zapotrzebowanie na usługi rekreacyjno-wypoczynkowe stwarza konieczność kompleksowego zagospodarowania tych terenów.</p>	Jeziora
<p>Na obszarze LGD rozwija się turystyka konna. Działają tu 3 ośrodki jeździeckie oferujące rekreację konną (dla początkujących i zaawansowanych), a także treningi sportowe.</p> <p>Obszary leśne oraz szlaki piesze występujące na obszarze LGD sprzyjają rozwojowi różnorodnych form rekreacji ruchowej, jedną z nich jest norma wal king.</p>	Jazda konna Nordic walking

Tabela 16. Atrakcje turystyczne występujące na obszarze LGD

<p>na Wiśle, zamek królewski Dybów, białona nadwiślańskie Małą Nieszawkę, Wielką Nieszawkę oraz Cierpice.</p> <p>■ Szlak Świętego Jakuba (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie z Torunia spod kościoła św. Jakuba Apostoła, obok ruin zamku i drewnianego kościoła w Małej Nieszawce, przez Wielką Nieszawkę i Cierpice, aż do Trzemeszyna.</p> <p>■ Szlak złoty (gm. Lubicz) – im. Franciszka Łęgowskiego relacji Toruń - Radomno to fragment międzyrzecznej szlaku turystycznego E11, biegnie od Szembekowa do mostu na Drwęcy w Złotortu.</p> <p>■ Szlak niebieski (gmina Lubicz) – relacji Ciechocin – Chelmża, rozpoczyna się przy dworcu kolejowym w Chelmży a następnie biegnie wzdłuż jeziora Chelmżyńskiego, a potem meandrow rzeki Drwęcy.</p> <p>■ Szlaka przyrodnicza „Eko-Drwęca” (gmina Lubicz) – rozpoczyna swój bieg przy ujściu Strugi Lubickiej do Drwęcy i prowadzi wzdłuż prawego brzegu rzeki, obok zespołu nieczynnych młynów z XIX w., służy na rzecce i cegielni.</p>	<p>Rowerowy</p>
<p>■ Szlak złoty (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie z parkingu u zbiegu ul. Leśnej i drogi nr 10, obok pomnika i cmentarza jeńców wojennych, ujęcia wody, zjazdem dolną Wisłą przez torę, obok cmentarza i szkoły w Małej Nieszawce do ruin zamku krzyżackiego.</p> <p>■ Szlak czerwony (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie drogą z Gniewkowa, ścieżką dydaktyczną przez Nadleśnictwo Cierpieszewo, kościół i cmentarz w Cierpicach, obok budynku dawnego nadleśnictwa, pomników przyrody, hoteliku „Zakątek Leśny”, wydmy, pomnika i cmentarza jeńców wojennych, wzdłuż drogi do Suchatówki. Szlak ten można „zamknąć” kontynuując go przy jeziorach w Suchatówce.</p> <p>■ Szlak niebieski (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie od Torunia obok cmentarza, szkoły, ośrodka kultury i „Rancho” w Małej Nieszawce, przez przejazd przez wydmy leśne, obok szkoły, budynków kolejowych i stacji PKP w Cierpicach, do osiedla Kąkol i doliny Zielonki.</p> <p>■ Szlak zielony (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie od Zamku Dybowskiego i Fortu X wzdłuż wału przeciwpowodziowego, obok ruin zamku i drewnianego kościoła w Małej Nieszawce oraz Urzędu Gminy, wiejskich domów, cmentarza mennonitów i grodzisk w Wielkiej Nieszawce, przez wał przeciwpowodziowy i przepompownie wód w Dybowie, następnie przez przejazd na krawędz wysoczyzny, drogą na Kojewo obok wydmy leśnych, aż do szlaku czarnego. Planowane jest wydłużenie szlaku aż do Inowrocławia.</p> <p>■ Szlak czarny (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie od stacji PKP w Cierpicach, obok leśniczówki Nieszawka, zajazdu Chałupa, domów wiejskich w Wielkiej Nieszawce, białaku i leśniczówce leśniczówki Dybowo, relikwii młynów w dolinie rzeki Zielonka, wzdłuż ścieżki dydaktycznej, przez białak, obok leśniczówki Zielona i grupy 600-letnich dębów, osady Jarki, przez wydmy leśne, obok dawniej leśniczówki Lesisko i drzew-pomników przyrody. Dalej wiedzie do Solca Kujawskiego, Bydgoszczy, dolną Wisłą, do Tczewa i drugiej strony przez Grudziądz, Chelmno i Unisław wraca do Zamku Bierzgowskiego.</p> <p>■ Szlak czerwony (gm. Wielka Nieszawka) – biegnie z Torunia przez Rudak i Czerniewice, stara droga we wsi Brzoza przy krawędzi skarpy doliny Wisły obok ośrodka agroturystyki, cmentarza ewangelickiego, drewnianych domów wiejskich, leśniczówki Karzemka, kościół w Otocznym, przez Ciechocin do Nieszawy.</p> <p>■ Szlak złoty (gm. Lubicz) – prowadzi z Torunia przez Papowo Toruńskie, Koniczynkę, Lipniczki, Turzno, Gronówko, Jezioro Kamionki i Gronowo do Młynka.</p> <p>■ Szlak zielony (gm. Lubicz) – relacji Toruń - Lubicz - Jedwabno - Młyniec - Golub-Dobrzyń - Brodnica - Radomno. Trasa prowadzi przez rezerwat rzeki Drwęcy.</p> <p>■ Szlak z biegiem Drwęcy (gm. Lubicz) – biegnie z Torunia do Brodnicy wzdłuż brzegu Drwęcy. Szlak posiada wałoty przyrodniczo-krainowe oraz historyczne.</p> <p>■ Droga rowerowa Złotortu – Grabowiec – Silno – Osiek (gm. Lubicz, Obrowo) – biegnie wzdłuż lasów, wzdłuż drogi wojewódzkiej przez trakcyjne turystycznie miejscowości, np. Złotort, Grabowiec, Silno do jeziora Dzikowskiego.</p> <p>■ Szlak Ziemia Pałaców (gm. Lubicz) – prowadzi przez miejscowości, w których znajdują się dwory i pałace: Grębocin, Brzezinko, Gronowo, Gronówko.</p> <p>■ Szlak Dolna Drwęca (gm. Lubicz) – biegnie z Lubicza wzdłuż rzeki Drwęcy do Kopanina.</p> <p>■ Wisłana Trasa Rowerowy (gm. Lubicz, Obrowo, Wielka Nieszawka) – to ogólnopolski projekt, w którym udział bierze 8 województw. Trasa biegnie wzdłuż Wisły od miejscowości Łęk-Osiek w gminie Obrowo przez Osiek nad Wisłą do Złotortu, a na lewym brzegu Wisły od sołectwa Brzoza przez Małą Nieszawkę i Wielką Nieszawkę.</p>	

Gmina		Opis
Lubicz	Infrastruktura turystyczna stanowi głównie gospodarstwa agroturystyczne (w tym ośrodki jeździeckie „AGROFOOD” i „Młynska Stuga”). Większe obiekty hotelowe znajdują się w miejscowościach Rogówko i Krobica. Nad jeziorem Józefowo oprócz bezpłatnej plaży, są również wyznaczone miejsca do bawkowania, możliwy jest dojazd samochodem, oznakowanym szlakiem rowerowym lub pieszo. W sezonie letnim rozwija się tu turystyka wodna (kajakowa), piesza i rowerowa.	Na turystów czekają gospodarstwa agroturystyczne i drobne punkty gastronomiczne oraz inne obiekty, takie jak zajazdy, pensjonaty i motele w Obrowie, Osieku nad Wisłą, Brzozówce. Wysokimi walorami turystycznymi – rekreacyjnymi odznacza się jezioro w pobliżu Osieka. Niewielkie jezioro otoczone lasami należy do najatrakcyjniejszych tego typu miejsc w regionie. Nad jeziorem znajduje się bezpłatna plaża i zaplecze dla osób wypoczywających (punkty gastronomiczne, toalety, boisko, pole namiotowe).
Wielka Nieszawka	<p>Opowiednie zaplecze turystyczne w gminie zapewnia Centrum Sportu i Rekreacji „Oleander”. Jednocześnie jest to jedyna z największych atrakcji w gminie. W ramach kompleksu działają m. in. Aquapark, Restauracja „Tulipanowa”, trzywiazdkowy hotel zapewnający 67 miejsc noclegowych, centrum odnowy biologicznej, studio fitness, kregielnia i strzelnica. Ponadto bazy gastronomiczno-hotelowa w gminie rozwijają lokalni przedsiębiorcy. Na turystów oprócz małych hoteli i zajazdów czekają dwa gospodarstwa agroturystyczne (w Brzozowie i Małej Nieszawce) oraz pola namiotowe.</p>	

Tabela 19. Zaplecze turystyczne

Tym co przyciąża turystów są nie tylko walory przyrodnicze, ale również odpowiednie zorganizowana i rozwinięta infrastruktura związana z obsługą ruchu turystycznego. Na obszarze objętych Strategią działają 15 gospodarstw agroturystycznych: 10 w gminie Lubicz, 3 w gminie Obrowo i 2 w gminie Wielka Nieszawka (dane za rok 2015).

3.5.3. Infrastruktura turystyczna

Zródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Jednostka terytorialna	Długość szlaków rowerowych w km
Lubicz	11,6
Obrowo	12,1
Wielka Nieszawka	2,5
Obszar LGD	26,2

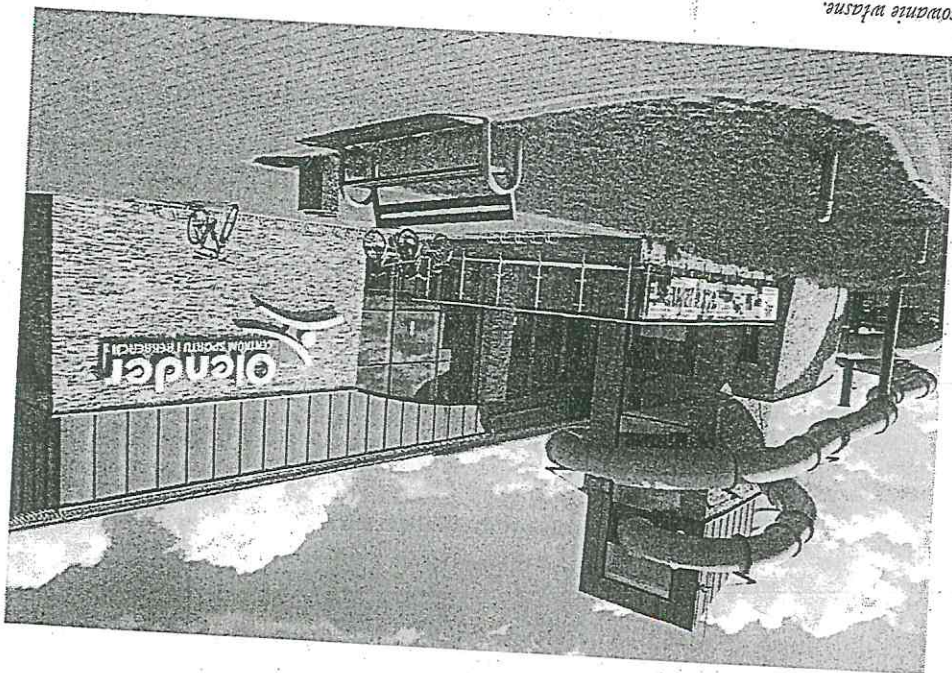
Tabela 18. Długość szlaków rowerowych na obszarze LGD w 2014 r.

Przez obszar LGD przebiega niewiele ponad 26 km szlaków rowerowych. Ich sieć jest niedostatecznie rozwinięta, w wielu miejscach brakuje spójnych ciągów komunikacyjnych. Ze względu na liczne walory przyrodnicze obszaru, wskazana byłaby rozbudowa infrastruktury pieszo-rowerowej w celu rozwoju turystyki i rekreacji.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie www.witrynahieszka.pl i www.powiatormuski.pl

Wodny	
	<p>■ Szlak Drwęcy (gm. Lubicz) – prowadzący z Ostrody aż do ujścia Drwęcy do Wisły. Atrakcyjny i łatwy szlak kajakowy. Jego niewątpliwą atrakcją są mijane po drodze zabytłe, np. ruiny zamku w Złotorii. Drwęca stanowi część szlaku „Pętlę Toruńską”, ma połączenie z Pojezierzem Brodnickim i jeziorem Jeziorak.</p> <p>■ Szlak na rzecze Wisła (gm. Lubicz, Obrowo, Wielka Nieszawka) – szlak żeglowny, prowadzi od miejscowości Łęk-Osiek przez Złotorię, gdzie na prawym brzegu Wisły u ujścia Drwęcy zachowały się ruiny zamku, Toruń i Mała Nieszawka.</p>

Zdjęcie 1. Centrum Sportu i Rekreacji „Olender”

Zródło: Opracowanie własne.

W każdej gminie wchodzącej w skład LGD znajdują się różnorodne obiekty noclegowe i gastronomiczne. O liczbie turystów odwiedzających ten region i poziomie wykorzystania istniejącego zaplecza noclegowego może świadczyć wysokość wskaźnika Schneidera. Jest to wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów przypadającą na 100 mieszkańców. W powiecie toruńskim w 2012 r. i 2013 r. wyniósł on odpowiednio 23,1 osoby i 44,2 osoby. Natomiast na terenie LGD na 100 mieszkańców w 2013 r. przypadało 28,7 turystów korzystających z noclegów, a w 2014 r. – 41,7 turystów. Zauważalny wzrost intensywności ruchu turystycznego w 2014 r. w porównaniu do roku 2013 r. nastąpił zarówno na obszarze LGD, jak i w całym powiecie toruńskim. Dostępne dane statystyczne nie odnoszą się do gospodarstw agroturystycznych i udzielających przez nie noclegów. Tymczasem na obszarze objętym strategią działa ich wiele. Stąd też zaprezentowane dane mogą nie odzwierciedlać rzeczywistej intensywności ruchu turystycznego.

3.6. Dziedzictwo kulturowe

3.6.1. Zabytki

Na obszarze LGD znajduje się wiele obiektów dziedzictwa kulturowego, które świadczą o przydatności turystycznej tego obszaru. Jednak wykorzystanie ich w tym zakresie jest niewielkie, a część obiektów wymaga prac konserwatorskich i renowacyjnych.

Najważniejsze zachowane dobra kultury zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Gmina	Obiekt
Lubicz	<ul style="list-style-type: none"> ■ Zespoły dworsko – parkowe w Brzezinku, Grębocinie, Gronowie, Gronówku, Jedwabnie i Mierzynku ■ Obiekty sakralne w Grębocinie, Młyncu Drugim, Rogowie, Złototli oraz inne kościoły i kaplice

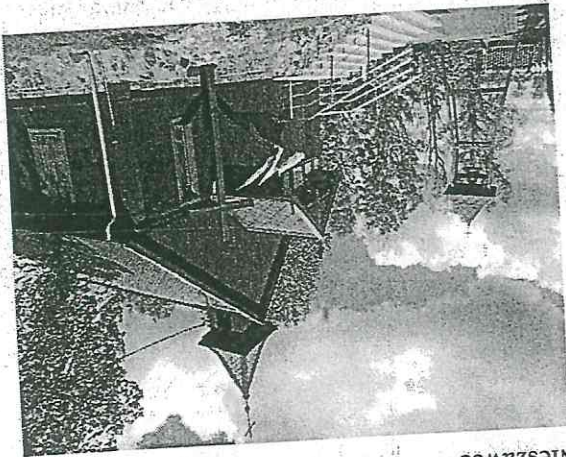
⁵ Turystyka w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2012-2013

⁶ Dane zebrane w Banku Danych Lokalnych dotyczące liczby turystów korzystających z noclegów odnoszą się tylko do gminy Obrowo i Wielka Nieszawka. Brak danych dla gminy Lubicz, choć tam również występują obiekty noclegowe, w tym wiele gospodarstw agroturystycznych. W związku z tym wskaźnik intensywności ruchu turystycznego Schneidera został obliczony w oparciu o dane dla gminy Obrowo i Wielka Nieszawka.

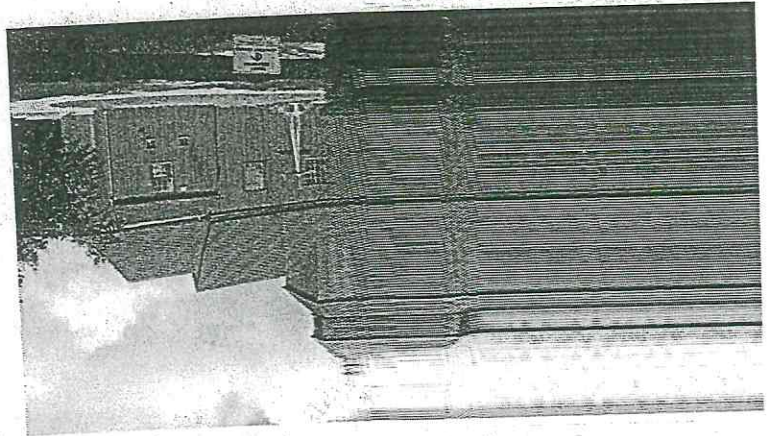
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ruiny zamku w Złotorii ■ Grodziska wczesnośredniowieczne w Gronowie i Jedwabnie ■ Muzeum Piśmiennictwa i Drukarnia w Grębocinie 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Dwory w Obrowie i Łążyne ■ Pałac w Zębowie ■ Cmentarze w Brzozówce i Silnie ■ Kościoły w Dobrzęjewicach i Osieku nad Wisłą ■ Chaty chłopskie z XIX w. tzw. „Dobrzyńki” w Osieku, Silnie i Stańczykach 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ruiny zamku krzyżackiego w Majej Nieszawce ■ Cmentarz i kaplica pomennicka w Majej Nieszawce ■ Kościół w Cierpicach ■ Grodziska po osadnictwie słowiańskim, pozostałości po grodzie w Nieszawie ■ Drewniane chaty ■ „Niziny olęderskie” – zalewowe pola nadwisiańskie zagospodarowane przez osadników z Fryzji
---	---	---

Źródła podstawiłem danych ze stron internetowych gmin.

Ignacego Loyoli w Młyncu Zdjęcie 3. Kościół rzymsko-katolicki w Majej Nieszawce

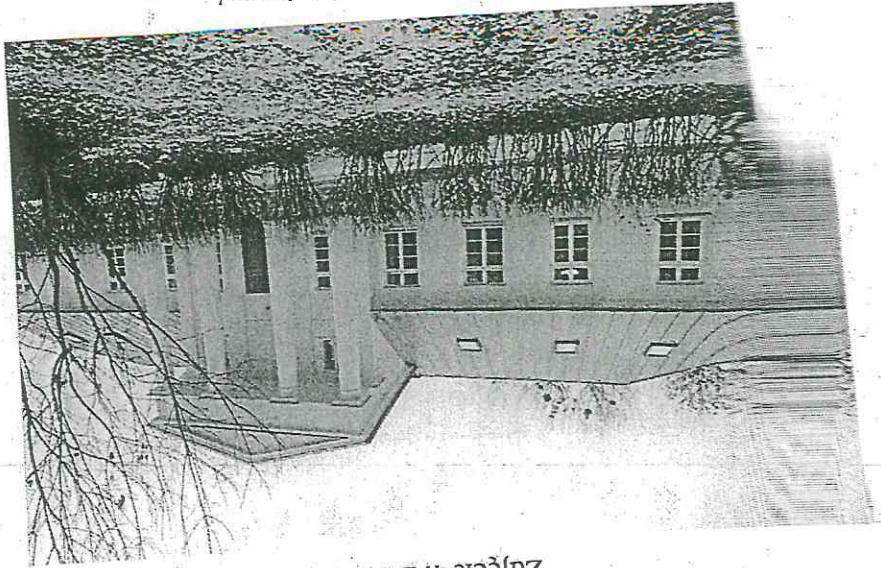

Źródło: Opracowanie własne.

Źródło: www.libicz.pl

Zdjęcie 4. Dwór w Obrowie

Źródło: www.gok-obrowo.pl

3.6.2. Instytucje kultury

Edukacyjne i animacyjne środowiska lokalnego prowadzą przede wszystkim gminne instytucje kultury. Zastępują one integrację lokalnych społeczności, organizację imprez, spotkań, warsztatów, zajęć rozwijających duchowo, intelektualnie i fizycznie. W gminie Obrowo działa GOK w Obrowie oraz Osiecki Klub Kultury w Osieku nad Wisłą. Działalność kulturalną w gminie Wielka Nieszawka prowadzi Urząd Gminy w budynku byłego GOK-u w Małej Nieszawce. Podobnej instytucji brak na terenie gminy Lubicz. Wykaz instytucji kultury działających na obszarze objętym strategią przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Instytucje kultury

Gmina	Lubicz	Obrowo	Wielka Nieszawka
Instytucje kultury – gminny ośrodek kultury lub dom kultury	-	Obrowo, Osiek nad Wisłą	Mała Nieszawka
Instytucje kultury – świetlice wiejskie	Jedwabno, Kopanino, Mierzyniek, Krobia, Brzeźno, Grabowiec, Nowa Wieś, Złototia, Rogówko, Lubicz Dolny, Rogowo, Brzezinko, Gronowo, Grębocin	Łążyn II, Zębowo, Obrowo, Skrzypkowo, Silno, Stajenczynki	-
Biblioteki i Filie*	Lubicz Dolny, Lubicz Górny, Grębocin, Gronowo, Złototia	Obrowo, Osiek nad Wisłą, Dobrzejewice, Łążyn II	Mała Nieszawka

*Bez bibliotek szkolnych

Zródło: Opracowanie własne na podstawie stron internetowych gmin oraz GUS.

Działalność kulturalna w poszczególnych sołectwach kupia się w 20 świetlicach wiejskich. Dużym problemem jest to, że nie w każdym sołectwie mieszkanicy mają dostęp do świetlic (w gminie Wielka Nieszawka nie ma ich w ogóle). Z kolei w funkcjonujących świetlicach brakuje odpowiedniego wyposażenia (brak sprzętu audio i nagłaśniającego, sprzętu komputerowego), dzięki któremu mogłyby rozwijać swoją działalność, prowadzić różnorakie zajęcia, kursy i warsztaty dla mieszkańców. Brak także środków finansowych na organizację zajęć w świetlicach wiejskich.

W każdej z gmin wchodzących w skład LGD znajdują się obiekty pełniące funkcje muzealne. Szczegółowy opis tych instytucji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Muzea na terenie LGD

Gmina	Opis
Lubicz	Muzeum Piśmiennictwa i Drukarstwa w Grębocinie powstało w 2004 r. Muzeum mieści się w XIII-wiecznym kościele poewangelickim. Można w nim podziwiać zbiory związane z historią piśmiennictwa, piśmiennictwa i drukarstwa. Jest to muzeum interaktywne, w którym nie tylko można podziwiać zgromadzone eksponaty, ale również uczestniczyć w warsztatach muzealnych z historią drukarstwa, piśmiennictwa i papiernictwa. Uczestnicy warsztatów mogą sprawdzić jak pisze się gęsim piórem, czepie papier i obsługuje dawna prasę drukarską. W muzeum prowadzony jest również sklep z pamiątkami wykonwanymi ręcznie z czepanego papieru.
Obrowo	Funkcje muzealne pełni założona z inicjatywy artysty Michała Kokota w latach 70. XX wieku w Osieku - Osiecka Izba Regionalna, w ramach której wystawiane są dzieła sztuki ludowej. Opiekę nad Izbą od początku po dziś dzień sprawuje Osieckie Stowarzyszenie Kultury Ludowej. Od 1989 r. Izba mieści się w 250-letniej chacie znanych osieckich kowali Forkiewiczów. Obecnie Izba w swoich zbiorach posiada około 500 eksponatów z różnych dziedzin sztuki ludowej.
Wielka Nieszawka	W Wielkiej Nieszawce na obszarze 5 ha powstaje Ołędzki Park Etnograficzny, w którym odwarzana jest ołędzka wies z przełomu XIX i XX wieku. W Parku będzie można dowiedzieć się jak na tych terenach żyli niderlandzcy osadnicy. W granicach Parku

Na obszarze objętym Strategią nie ma wyraźnie zidentyfikowanych i powszechnie znanych produktów lokalnych. Do takiego miana mogą pretendować ceramika lubicka wytwarzana w miejscowości Jedwabno czy drukarstwo, z którego w przeszłości słynęła gmina Lubicz.

Tradycyjnymi produktami, które stanowią swego rodzaju reklamę dla gminy Lubicz są tzw. „specjały spod Strzechy”. To rodzina firma od lat działająca w Lubiczu Dolnym zajmująca się produkcją i sprzedażą specjalów wytwarzanych według tradycyjnych przepisów. Swoi początek zawdzięcza pasji przygotowywania różnorodnych przetworów domowych przez założyciela - Józefa Siadaka. „Specjały spod Strzechy” to własnej produkcji, ekologiczne przetwory, takie jak np. „Trzysmak Chrzanowy”, który zdobył nagrodę na Festiwalu Smaków w Grucznie i inne sosy chrzanowe, musztardy, sery z kwiatów i owoców, ocy. Firma jest członkiem Slow Food Convivium Gruczno oraz sieci Dziedzictwa Kulinarnego Kujaw i

3.6.4. Produkty regionalne

Zródło: powiatortowski.pl

Gmina	Wdrani twórcy
Lubicz	<ul style="list-style-type: none"> Janusz Drapała – rzeźbiarz, tworzy z drewna lipowego rzeźby o tematyce sakralnej, scenki rodzajowe, szopki, inspirowane go ludyczność i codzienne życie wiejskie Barbara Brendel - Kwiatkowska – malarka, jej prace były wystawiane w toruńskiej galerii „Pro Arte” Malwina Kuziemkowska – zajmuje się artystycznym zdobieniem mebli, tworzeniem przedmiotów użytkowych i rękodziełem Irena Bald - Bielawska – tworzy artystyczną biżuterię witrażową Czesława Hećman - rękodzieło artystyczne Eliza Art - ozdoby, rękodzieło Emilia Grabowska – prowadzi artystyczną pracownię krawecką Katarzyna Wierzbowska – malarka i pisarka Eugenia Kowalska – wykonuje hafty
Obrowo	<ul style="list-style-type: none"> Patrycja Bezrudczyk – malarka, malarstwo olejne i akrylowe na płótnie, dykcie lub desce Krzysztof Bałewski – rzeźbiarz, w twórczości artysty przeważa tematyka sakralna Jadwiga Maciejewicz – rękodzieło, artystka posiada bogatą kolekcję swoich prac: obrusy, serwetki, bieżniki, odzież: swetry, kamizelki, narzutki, peleryny, sukienki itp. Elżbieta Podlaszewska – rękodzieło, wykonuje obrusy, serwetki ozdoby itp. na drutach i szydełku Barbara Matycz – hafciarzka, tworzy makarki, serwetki, poduszki, powłoczki na poduszki, firany, swetry, czapki, rękawiczki itp.
Wielka Nieszawka	<ul style="list-style-type: none"> Ada Botkowska – rękodzieło, artystka wykonuje ozdoby metodą decoupage oraz biżuterie techniką soutrage Zofia Chwiłkowska – malarka, poetka, za sprawą Toruńskiego Towarzystwa Kultury wydano jej zbiór wierszy, dodatkowo zajmuje się również malarstwem olejnym oraz pisze wspomnienia

Tabela 23. Lokalni twórcy ludowi i artyści

Istotny wpływ na zachowanie i kultywowanie dziedzictwa kulturowego mają mieszkańcy i twórcy na terenie LGD lokalni artyści i twórcy ludowi, zajmujący się m. in. malarstwem, rękodzielnictwem czy poezją. Ich dzieła można podziwiać, a także kupić podczas lokalnych uroczystości, festynów i jarmarków.

3.6.3. Lokalna twórczość

Zródło: Opracowanie własne na podstawie: grobocin.pl, oldesterskeiparkarkatnograficzny.blogspot.com, gok.obrowo.pl

<p>zrekonstruowany zostanie fragment rzędówki bagiennej z główną drogą biegnącą wzdłuż wału przeciwpowodziowego, równoległymi pasami pól oraz ulokowanymi tam trzema pełnymi siedliskami. Otwarcie Parku planowane jest na wiosnę 2016 r.</p>

Pomorza w ramach Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego. Zdobywa także nagrody w lokalnych targach i konkursach produktów ekologicznych i tradycyjnych.

3.7. Rewitalizacja społeczna i gospodarcza

Rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju gminy i powinna stać się kluczowym programem społecznym i gospodarczym w odniesieniu do zidentyfikowanych tam obszarów problemów. Słuzby ona podniesieniu atrakcyjności danego obszaru dla podmiotów gospodarczych i potencjalnych nowych jego mieszkańców, jak również wsparciu rozwoju kapitału społecznego oraz podniesieniu jakości życia mieszkańców. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych powinna mieć charakter złożony i interdyscyplinarny, dlatego kluczowe jest prowadzenie zintegrowanych, czyli równoległych i wzajemnie uzupełniających się działań w wielu sferach.

Zidentyfikowanie obszarów problemowych o negatywnych zjawiskach natury społecznej, gospodarczej, przestrzennej, środowiskowej i funkcjonalnej oraz wskazanie potencjalnych sposobów ich zniwelowania w kontekście nadania tym obszarom nowej jakości funkcjonalnej i zapewnienia warunków do ich zrównoważonego rozwoju nastąpi w Gminnych Programach Rewitalizacji, do opracowania których są zobowiązane wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, chcące prowadzić procesy rewitalizacyjne. Gminne Programy Rewitalizacji została opracowane w oparciu o zasady określone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020.

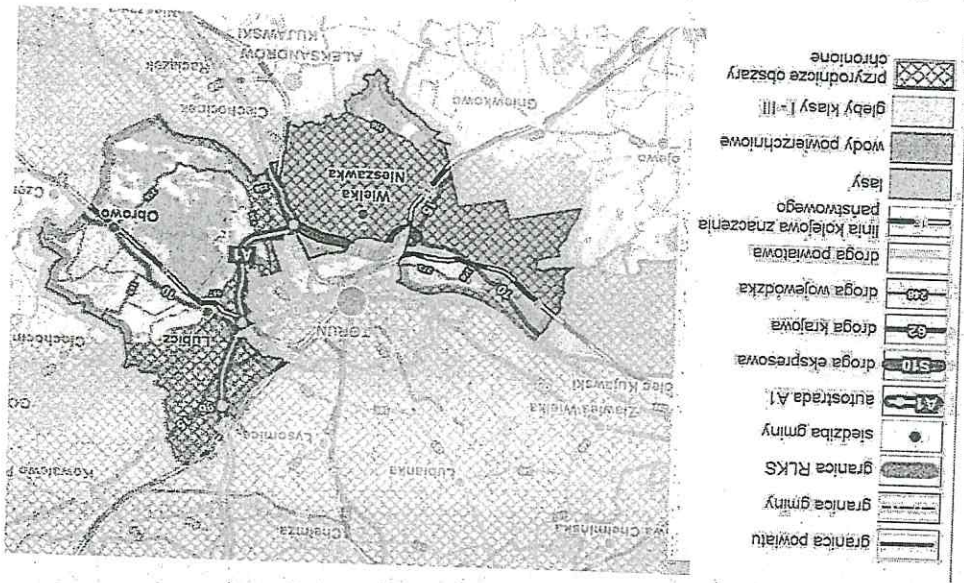
Wszystkie projekty z zakresu rewitalizacji, realizowane w ramach LSR będą zgodne z opracowanymi, przez gminy wchodzące w skład LGD, Gminnymi Programami Rewitalizacji.

3.8. Infrastruktura techniczna

3.8.1. Infrastruktura drogowa

Układ drogowy na terenie LGD Podgrodzie Toruńskie tworzy ok. 697 km dróg publicznych o znaczeniu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Auteim obszaru jest jego bliskie położenie i dobre skomunikowanie z drugim pod względem liczby ludności miastem w województwie – Toruniem.

Mapa 2. Sieć drogową na obszarze LGD

Zródło: Zalicznik 1. Potrzeby i potencjały obszarów LGD w województwie kujawsko-pomorskim do Podrecznika dla Lokalnych Grup Działania w zakresie realizacji instrumentu Rozwoj Lokalny Kierowany przez Społeczność w województwie kujawsko-pomorskim

Zewnętrzna dostępność transportowa obszaru zapewniona jest przez dość równomierne rozmieszczonej sieć dróg krajowych i wojewódzkich. Przez jego teren przebiega autostrada A1, drogi krajowe

Na terenie LGD występują spore obszary, gdzie nie ma dostępu do szerokopasmowego Internetu. Problem ten stanowi utrudnienie dla mieszkańców, wpływając przy tym negatywnie na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru. Problemem jest także, występujący punktowo, słaby zasięg w telefonach komórkowych.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Obszar LGD	Liczba miejscowości z dostępem do sieci kablowych lub radiowych	Liczba miejscowości z dostępem do sieci telekomunikacyjnych	Liczba miejscowości z dostępem do sieci telekomunikacyjnych	Liczba miejscowości z dostępem do sieci telekomunikacyjnych	Liczba miejscowości z dostępem do sieci telekomunikacyjnych
Województwo kujawsko-pomorskie	512	2 821	1 416	3 343	175
Powiat torunski	47	161	104	48	175
Wielka Nieszawka	2	4	2	4	4
Obrowo	5	22	9	25	25
Lubicz	8	18	12	19	19

Tabela 25. Pokrycie obszaru LGD infrastrukturą telekomunikacyjną w 2013 roku

Głównymi operatorami telefonii stacjonarnej na obszarze LGD są: Orange Polska S. A. i Netia S. A. Ponadto teren znajduje się w zasięgu wszystkich dużych telefonii komórkowych. Spółd 52 miejscowości położonych na obszarze LGD – 15 miejscowości posiada dostęp do sieci światłowodowych, 44 do infrastruktury telekomunikacyjnej, a 48 do sieci kablowych lub terminali radiowych.

3.8.2. Infrastruktura telekomunikacyjna i informacyjna

Część dróg położonych na terenie LGD, szczególnie tych o znaczeniu lokalnym, wymaga rozbudowy i modernizacji. Rozbudowa sieci drogowej zwiększyłaby dostępność transportową obszaru oraz wpłynęłaby pozytywnie na poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie: Strategii Rozwoju Gminy Wielka Nieszawka na lata 2015-2025, Studium Uwarunkowań Rozwoju Przemysłowego Obszaru Funkcjonalnego, danych Urzędu Gminy w Obrowie.

Obszar LGD	Drogi krajowe [km]	Drogi wojewódzkie [km]	Drogi powiatowe [km]	Drogi gminne [km]	Razem [km]
Wielka Nieszawka	32,0	19,5	7,0	73,0	131,5
Obrowo	11,1	20,4	25,2	217,6	274,3
Lubicz	32,2	21,5	32,4	205,0	291,1
Obszar LGD	75,3	61,4	64,6	495,6	696,9

Tabela 24. Długość dróg publicznych na terenie LGD

stanowi 64,6 km dróg powiatowych oraz 495,6 km dróg gminnych. w planach jest budowa drogi szybkiego ruchu S10. Uzupełnienie sieci dróg krajowych i wojewódzkich nr 10, 15, 80, 91, 96 drogi wojewódzkie nr 200, 250, 258, 273, 552, 569, 572, 586, 646, 654, 657. Ponadto,

3.8.3. Gospodarka wodno-ściekowa

W 2014 r. długość sieci wodociągowej na obszarze LGD wyniosła 495,6 km i wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 6,6% (tj. 30,7 km). W tym okresie największy przyrost jej długości odnotowano w gminie Obrowo – stanowił on 10,0% (tj. 20,3 km).

Długość sieci kanalizacyjnej w 2014 r. wyniosła 197,3 km i wzrosła w porównaniu z rokiem 2010 o 31,0% (tj. 46,7 km). Znaczący przyrost jej długości nastąpił w gminach Lubicz (51,3%) i Obrowo (47,1%).

Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz korzystający z sieci na obszarze LGD

Jednostka terytorialna	Długość sieci wodociągowej		Długość sieci kanalizacyjnej	
	2010 r. [km]	2014 r. [km]	2010 r. [km]	2014 r. [km]
Lubicz	207,0	213,5	33,9	51,3
Obrowo	203,3	223,6	52,0	76,5
Wielka Nieszawka	54,6	58,5	64,7	69,5
Obszar LGD	464,9	495,6	150,6	197,3
				31,0%
				7,4%
				47,1%
				51,3%
				Zmiana długości w latach 2010-2014 [%]

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obszar LGD cechuje się wysokim stopniem zwodociągowania, kształtującym się na poziomie około 85%. Jeżeli chodzi o poziom skanalizowania to teren LGD jest pod tym względem dość zróżnicowany. W gminie Wielka Nieszawka z sieci kanalizacyjnej korzysta 73% mieszkańców, zaś w gminach Lubicz i Obrowo około 30%. Część mieszkańców obszaru LGD nieposiadająca dostępu do sieci kanalizacyjnej korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 27. Korzystający z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Jednostka terytorialna	Wodociąg [%]		Kanalizacja [%]	
	2010	2013	2010	2013
Lubicz	85,8	87,8	24,5	33,5
Obrowo	83,6	85,2	26,5	30,7
Wielka Nieszawka*	77,6	84,3	66,7	73,1

*W 2015 w gminie Wielka Nieszawka poziom zwodociągowania obszaru wynosił 100%, a skanalizowania 99,5%.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sieć wodno-kanalizacyjna wymaga rozbudowy (szczególnie sieć kanalizacyjna) i częściowej modernizacji.

Na terenie LGD znajdują się cztery oczyszczalnie ścieków. Informacje na ich temat znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 28. Komunalne oczyszczalnie ścieków na terenie LGD Podrodzie Toruńskie

Jednostka terytorialna	Oczyszczalnia	Q Rzecz [tys. m ³ /d]	Zlewnia lub odbiornik ścieków
Lubicz	Lubicz	220	Drwca
Obrowo	Obrowo-Dobrzejewice	154	Drwca
	Obrowo-Osiek	9	Str. Młyńska
Wielka Nieszawka	Wielka Nieszawka	90	Wiśła

Zródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2013 r.

3.8.4. Gospodarka odpadami

W 2014 r. wielkość zebranych na obszarze LGD Podgrodzie Toruńskiego odpadów komunalnych wynosiła 9 252,2 t. W przeliczeniu na jednego mieszkańca przypadło 707,5 t odpadów. Największą ilość odpadów na jedną osobę przypadła w gminie Lubicz (263,1 t), najmniejsza zaś w gminie Obrowo (211,6 t). W 2014 r. gospodarstwa domowe zlokalizowane na terenie LGD wytworzyły 79,4% wszystkich zebranych odpadów.

Tabela 29. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na obszarze LGD Podgrodzie Toruńskie w 2014 r.

Jednostka terytorialna	ogółem		z gospodarstw domowych		Obszar LGD
	t	kg	t	kg	
Lubicz	5 031,0	263,1	3 850,8	201,4	201,4
Obrowo	3 076,0	211,6	2 578,4	177,4	177,4
Wielka Nieszawka	1 145,2	232,8	915,9	186,2	186,2
Obszar LGD	9 252,2	707,5	7 345,1	565,0	565,0

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obiorem odpadów z terenu gmin – Lubicz, Obrowo i Wielka Nieszawka zajmuje się MPO z Torunia.

Na obszarze LGD Podgrodzie Toruńskie znajdują się trzy Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów zlokalizowane na terenie gmin:

- Lubicz – w miejscowości Lubicz Górny na terenie oczyszczalni ścieków
- Obrowo – w miejscowości Dobrzejelewo, przy oczyszczalni ścieków
- Wielka Nieszawka – w miejscowości Mała Nieszawka

Na terenie LGD Podgrodzie Toruńskie nie funkcjonuje, żadne składowisko deponujące odpady komunalne, ani przemysłowe.

3.8.5. Sieć gazowa

W 2013 r. długość czynnej sieci gazowej na terenie wynosiła 93 685 m i wzrosła od 2010 roku o 31,6%. Odbiorcy gazu (829 osób) zużyli w 2013 r. 1 097,4 tys. m³ gazu.

Tabela 30. Długość sieci gazowej, odbiorcy i zużycie gazu na obszarze LGD w 2013 r.

Jednostka terytorialna	m		gosp.		Obszar LGD
	długość czynnej sieci ogółem	odbiorcy gazu	zuzycie gazu	tys.m ³	
Lubicz	52 301	599	735,0	10,9	10,9
Obrowo	2 414	37	51,0	0,9	0,9
Wielka Nieszawka	25 700	193	311,4	15,5	15,5
Obszar LGD	93 685	829	1 097,4	-	-

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgodnie z danymi Polskiej Spółki Gazownictwa najwyższym poziomem gazyfikacji charakteryzuje się gmina Wielka Nieszawka, gdzie w 2013 r. z gazu korzystało 15,5% mieszkańców. W gminie Lubicz rozpoczęto już proces gazyfikacji (gaz na terenie gminy dostarcza spółka DUON), natomiast w gminie Obrowo planuje się go przeprowadzić. Mieszkańcy obszaru LGD nie posiadający dostępu do gazu sieciowego korzystają z gazu propan-butan w butlach.

3.8.6. Odnawialne źródła energii

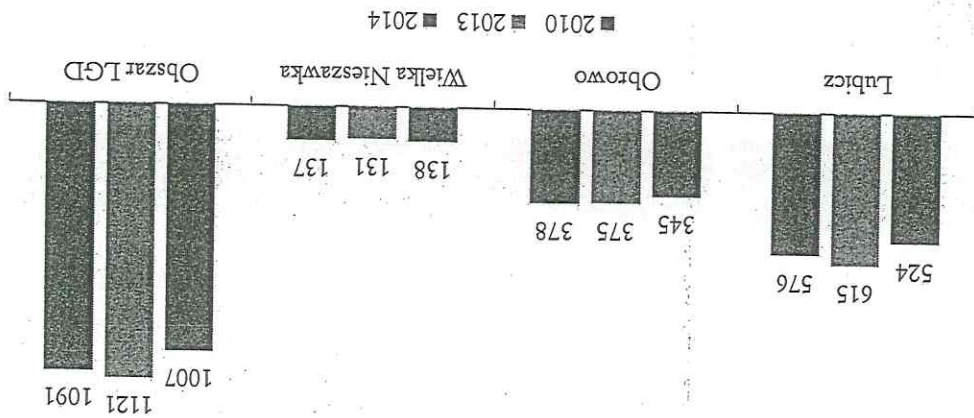
Na obszarze LGD można zaobserwować z roku na rok rosnące wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. W 2013 r. Gmina Lubicz udzieliła dotacji celowej na zakup i instalację kolektorów słonecznych i powietrznych pomp ciepła przez mieszkańców. Podobne działania miały miejsce w gminie Wielka Nieszawka, która dofinansowała zakup i instalację pomp ciepła dla ciepłej wody użytkowej w budynkach prywatnych. Ponadto w Centrum Sportu i Rekreacji „Olender” zamontowane są instalacje solarne (64 systemy solarne o łącznej powierzchni 128,96 m²), instalacje pomp ciepła z wykorzystaniem kolektorów grzewczych (5 układów o łącznej mocy 789,2 kW, 206 sztuk kolektorów grzewczych pionowych o średniej długości 55 m, co łącznie daje długość ponad 11 km) oraz kolektory grzewcze poziome (pętle o łącznej długości około 4 km). Natomiast w gminie Obrowo funkcjonują odnawialne źródła energii w postaci kolektorów słonecznych i pomp ciepła. Gmina planuje podjąć realizację działań, które pozwolą mieszkańcom uczestniczyć w konkursie 3.1 Wspieranie wytworzenia i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko Pomorskiego na lata 2014-2020, który umożliwi realizację indywidualnych projektów obejmujących fotowoltaikę i pompy ciepła.

3.9. Pomoc społeczna

3.9.1. Korzystający z pomocy społecznej

Jedną z obiektywnych miar sytuacji materialnej ludności, jest skala pomocy udzielanej w ramach systemu pomocy społecznej. Pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, na przestrzeni ostatnich kilku lat utrzymuje się podobna tendencja. W 2013 r. z pomocy społecznej korzystały 1 121 rodzin i 3 519 osób w tych rodzinach (o 114 rodzin więcej niż w 2010 r.). Najwięcej korzystających jest w gminie Lubicz (615 rodzin i 1 811 osób w tych rodzinach), a najmniej w gminie Wielka Nieszawka (131 rodzin i 419 osób w tych rodzinach).

Wykres 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.

Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców LGD można przedstawić przy pomocy wskaźnika deptrywacji lokalnej, który wyraża stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców ogółem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na LGD wskaźnik deptrywacji w 2013 r. wynosił 92 osoby korzystające z pomocy społecznej

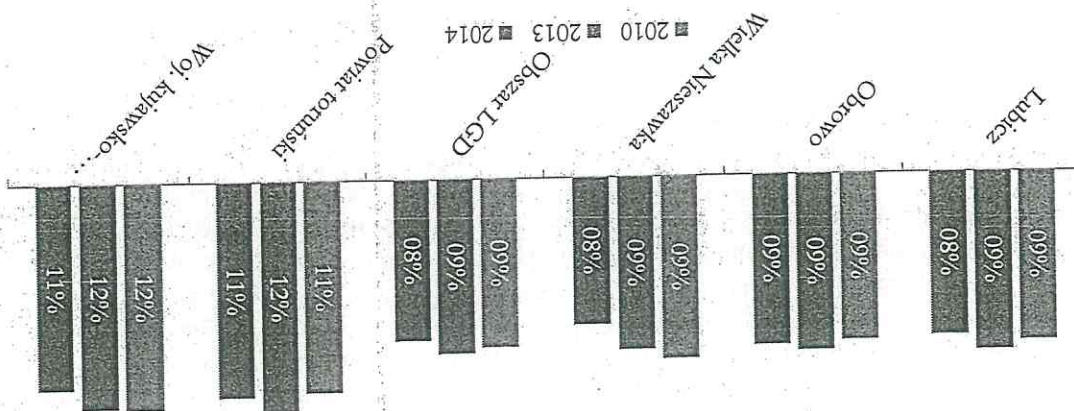
Powód trudnej sytuacji życiowej		Lubisz	Obrowo	Wielka Nieszawka	Obszar LGD
Ubóstwo	438	304	94	836	
Śieroctwo	0	0	0	0	
Bezdomność	4	5	3	12	
Potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność)	89	100	40	229	
Bezrobocie	403	229	71	703	
Niepełnosprawność	143	117	48	308	
Długotrwała choroba	134	121	44	299	

Tabela 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej w 2014 r.

Głównymi problemami społecznymi z jakimi boryka się osoby mieszkające na obszarze działania LGD są opórz ubóstwa, które jest warunkiem koniecznym do objęcia pomocą społeczną, przede wszystkim bezrobocie i niepełnosprawność. Tym samym są to najczęstsze przyczyny korzystania z pomocy społecznej. Jednocześnie powodów objęcia danej rodziny wsparciem może być wiele. Stąd też w badaniach prowadzonych przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej przyjmuje się jedną dominującą przyczynę objęcia pomocą społeczną. W 2014 r. na terenie objętym strategią dla 836 rodzin dominującą przyczyną korzystania z pomocy społecznej było ubóstwo, dla 703 rodzin - bezrobocie, a dla 308 rodzin - niepełnosprawność. Podobna tendencja występuje na obszarze poszczególnych gmin. Skala tych zjawisk jest mniejsza niż w powiecie torunskim czy całym województwie kujawsko-pomorskim, co wyrażają pokazane wcześniej dane na temat odsetka osób korzystających z pomocy społecznej.

3.9.2. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 14. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w gospodarstwach domowych w miejscu zamieszkania, za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem wynosi na obszarze LGD 8,9% i jest niższy niż w powiecie torunskim (11,8%) i województwie kujawsko-pomorskim (11,5%). Wartości tego wskaźnika w poszczególnych gminach kształtują się na podobnym poziomie (gm. Lubisz - 9,1%, gm. Obrowo - 9,0%, gm. Wielka Nieszawka - 8,8%). W 2013 r. w porównaniu do roku 2010, skala pomocy społecznej na obszarze LGD nieznacznie wzrosła (z 8,6% do 8,9%). Podobna tendencja wystąpiła w powiecie torunskim (wzrost z 10,8% do 11,8%).

na 1000 mieszkańców (gm. Lubisz - 95 osób, gm. Obrowo - 90 osób, gm. Wielka Nieszawka - 86 osób) i tym samym był niższy niż średnia dla województwa kujawsko-pomorskiego (120 osób).

Korzystanie z pomocy społecznej często powiązane jest z problemami socjalnymi. Problemom tym z kolei w znacznym stopniu towarzyszą problemy związane z wychowaniem dzieci, w tym ich problemy w szkole, braki w umiejętnościach społecznych i zyciowych, choroba alkoholowa. W rodzinach z problemami socjalnymi najczęściej występuje także problem długotrwałego pozostawania bez pracy. Ponadto pojawiają się również dezorganizacja życia rodzinnego i niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, gdzie biologiczni rodzice nie mogą lub nie potrafią wypelniać swoich obowiązków rodzicielskich. W konsekwencji dzieci z takich rodzin trafiają do rodzin zastępczych, adopcyjnych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych. Na obszarze objętym strategią w 2013 r. działało łącznie 45 rodzin zastępczych, w których przebywało 75 dzieci:

3.9.4. Piecza zastępcza

Ponadto na terenie LGD zbyt mało jest ośrodków rehabilitacyjnych, terapeutycznych dla osób niepełnosprawnych. Brakuje również centrum interwencji kryzysowej, zapewniającego mieszkańcom bezpłatną pomocą psychologiczną, pedagogiczną czy prawną w sytuacjach kryzysowych oraz punktów poradnictwa.

Biorąc pod uwagę m. in. postępujące starzenie się społeczeństwa konieczne jest zapewnienie różnorodnych form opieki, aktywizacji i integracji dla seniorów.

- Stodowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi (35 miejsc) w Osieku nad Wisłą (gm. Obrwo).
- Placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży wspierające funkcje opiekuńczo-wychowawcze rodziny – 4 (gm. Obrwo)
- Klub Integracji Społecznej „Nad Drwęcą” (gm. Lubicz)
- Spółdzielnia Socjalna „Lubiczanaka oferująca odpłatne usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne dla osób starszych i niepełnosprawnych (gm. Lubicz i gm. Obrwo)
- Świetlice stowuszkowe (gm. Lubicz i gm. Obrwo)

Inne jednostki pomocy i integracji społecznej to:

niepełnosprawnych. Działa w Złotoli (gm. Lubicz). Brak jest natomiast dziennych domów opieki dla osób starszych i „Dom Kombaranta” w Dobrzewicach – 62 miejsca. Ponadto od 2015 r. tego typu placówka prywatna Wielkiej Nieszawce i Dobrzewicach (gm. Obrwo). DPS w Wielkiej Nieszawce posiada 90 miejsc, a DPS zyciu kierowane są do domów pomocy społecznej. Na obszarze LGD istnieje dwie tego typu placówki w powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym Pomocy Społecznej w Wielkiej Nieszawce, Lubiczu i Obrowie. Osoby wymagające całonocnej opieki z Usługi z zakresu pomocy społecznej dla mieszkańców obszaru świadczą Gminne Ośrodki

3.9.3. Instytucje świadczące pomoc społeczną

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	45	129	68	242
Alkoholizm	35	20	9	64
Narkomania	2	2	0	4
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	16	4	1	21
Przemoc w rodzinie	8	4	1	13
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	6	1	3	10
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

- Wielka Nieszawka 9 rodzin/12 dzieci,
- Lubicz 18 rodzin/32 dzieci,
- Obrowo 18 rodzin/31 dzieci.

3.9.5. Opieka nad dziećmi do lat 3

Ważnym czynnikiem ułatwiającym, a często umożliwiającym kobietom powrót na rynek pracy po urlopach macierzyńskich, wychowawczych lub rodzicielskich jest dostęp do infrastruktury zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat 3. W gminie Lubicz tego typu opiekę zapewnia Przedszkole Niepubliczne „Akademia Malucha” (Złotota) oraz Przedszkole i Żłobek „Słimaczek” (Krobia). Z kolei w Obrowie działają Niepubliczny Klub Dziecięcy dla dzieci poniżej 2,5 roku życia. W gminie Wielka Nieszawka brak tego typu podmiotów. Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w 2014 wyniósł zaledwie 1% w gminie Lubicz i 5,1% w gminie Obrowo, przy średniej dla województwa na poziomie 4,3%. Słabo rozwinięty system opieki żłobkowej i rosnąca liczba dzieci na obszarze LGD powodują, że mieszkanicy zgłaszają potrzebę tworzenia nowych żłobków czy innych form zapewniających opiekę dla najmłodszych.

3.10. Działalność organizacji społecznych

Jednym z najważniejszych zadań, które musi być realizowane lokalnie przez lokalne społeczności jest integracja mieszkańców nie tylko w granicach administracyjnych gmin, ale też na większych obszarach mających elementy wspólne, takie jak historia, tradycja czy kultura. Jakkolwiek działalność społeczna, która wspiera kulturę, aktywność fizyczną czy edukację jest podstawą budowania społeczeństwa obywatelskiego i poczucia lokalnej tożsamości.

Obszar LGD znany jest z dużej aktywności społecznej – działa tu wiele organizacji pozarządowych, takich jak: kluby seniora, organizacje teatralno-muzyczne, kółka gospodyń wiejskich, stowarzyszenia i fundacje. Aktywność i mogłość zadań jakie podejmują jest imponująca.

3.10.1. Kluby seniora

Do najaktywniejszych organizacji na terenie działania LGD należy zaliczyć kluby seniora. Kluby seniora to ośrodki zajmujące się rozwojem życia towarzyskiego, kulturalnego, edukacyjnego i rekreacyjnego osób starszych. W obliczu postępującego procesu starzenia się społeczeństwa odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu seniorom możliwości utrzymywania kontaktów towarzyskich oraz rozwijaniu zainteresowań. Na obszarze objętym LSR działa 6 klubów seniora.

Tabela 32. Kluby Seniora

Nazwa klubu	Zakres działalności
Klub Seniora „Lubiczanie” (gm. Lubicz)	Przy klubie działa chór, którego występy ułatwia imprezy gminne. „Lubiczanie” są także bardzo aktywne poza terenem gminy – biorą udział w przeglądach piosenek emeryckich, uczestniczą w wycieczkach krajozwoych i zagranicznych oraz pielgrzymkach.
Klub Seniora „Dolina Drwęcy” (gm. Lubicz)	Przy klubie działa kapela oraz zespół instrumentalno-muzyczny. Klub uczestniczy w licznych przeglądach piosenek emeryckiej i bielskiej, jak również w festynach, piknikach czy akcjach charytatywnych na terenie gminy, jak i całego powiatu. Dla swoich członków organizuje imprezy okolicznościowe, wycieczki i wczasy.
Klub Seniora „Atrka” (gm. Lubicz)	Przy klubie działa zespół instrumentalno-wokalny. Klub jest współorganizatorem wielu imprez kulturalno-rozrywkowych, uczestniczy w konkursach i przeglądach piosenek emeryckiej. Prowadzi zajęcia także jak robotki ręczne, tworzenie ozdób i wiązanek.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin oraz gminnych stron internetowych

Jednostka terenowa	Nazwa
Lubicz	<ul style="list-style-type: none"> ■ Koło Gospodyń Wiejskich w Młynie Pierwszym, ■ Koło Gospodyń Wiejskich w Grębocinie, ■ Koło Gospodyń Wiejskich w Jedwabnie, ■ Koło Gospodyń Wiejskich w Mierzynku
Obrowo	<ul style="list-style-type: none"> ■ Koło Gospodyń Wiejskich w Osieku nad Wisłą, ■ Koło Gospodyń Wiejskich w Stajęczynkach, ■ Koło Gospodyń Wiejskich w Zawalich
Wielka Nieszawka	

Tabela 34. Kola gospodyń wiejskich

Opóccz wymieniionych wcześnieij podmiotów w szerze kulturalnej aktywne działają liczne kola gospodyń. Ich działania skupiają się przede wszystkim na kultywowaniu lokalnych tradycji folklorystycznych.

3.10.3. Kola gospodyń wiejskich

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin oraz gminnych stron internetowych

Jednostka terenowa	Nazwa
Lubicz	<ul style="list-style-type: none"> ■ Chór przy Stowarzyszeniu „Kulturalne Pokolenie” ■ Zespół wokalo-muzyczny „Kawęcznianki” ■ Osiecka Kapela Ludowa im. Kamińskich ■ Zespół Wokalo-Instrumentalny ■ Gmina Orkiestra Deta z Dobrzejewic ■ Teatr Ludowy w Skrzypkowie
Obrowo	<ul style="list-style-type: none"> ■ Teatr Amatorski „Humoreska” ■ Teatr „Jank Wędrowniczek” ■ Zespół wokalny „Wspomnienie” ■ Młodzieżowy Zespół Wokalny „Mikster” ■ Grupa wokalo-taneczna „Puls” ■ Muzyczna Grupa „Gama”
Wielka Nieszawka	

Tabela 33. Organizacje teatralno-muzyczne

Opóccz przeźnie działających chórów i zespołów przy klubach seniora, na obszarze LGD istnieją także inne organizacje. Działają tu wiele chórów, zespołów muzycznych i teatrów, które prowadzą zajęcia i warsztaty rozwijające zdolności muzyczne oraz teatralne dzieci, młodzieży i dorosłych.

3.10.2. Organizacje teatralno-muzyczne

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin oraz gminnych stron internetowych

Klub Seniora „Złota Jesień” (gm. Lubicz)	Przy klubie działa zespół wokalo-instrumentalny, który bierze udział w przeglądach, uświetnia imprezy gminne. Klub organizuje wycieczki do ciekawych miejsc oraz wewnętrzne uroczystości dla swoich członków.
Klub Seniora „Leśna Kraina” z Cieplic (gm. Wielka Nieszawka)	Związku Emerytów, Rentistów i Inwalidów. W ramach klubu działa chór, który swoimi występami uświetnia lokalne i regionalne imprezy, bierze udział w konkursach i przeglądach chórów. Repertuar chóru to pieśni ludowe, biesiadne i religijne.
Klub Seniora „Samy Swoi” (gm. Obrowo)	Klub prowadzi zajęcia z rekonstrukcji języka niemieckiego, zajęcia na basenie. Przy klubie działa również chór seniora.

Nazwa stowarzyszenia	Siedziba	Główne cele działalności
Wiejskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Edukacja dla Demokracji”	Zębowo, gm. Obrowo	<ul style="list-style-type: none"> Wszelki rozwój obszarów wiejskich w zakresie edukacji, kultury, sportu, zdrowia, gospodarki i agroturystyki Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich oraz regionów zagrożonych ubóstwem i bezrobociem Tworzenie warunków pełnego rozwoju intelektualnego i fizycznego społeczności wiejskiej Podjęcie działań na rzecz edukacji i wychowania społeczeństwa wiejskiego do integracji europejskiej
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Skrzypkowo	Skrzypkowo, gm. Obrowo	

Tabela 36. Najprężniej działające organizacje pozarządowe

Poza wymienionymi wcześniej organizacjami zrzeszającymi i integrującymi mieszkańców, na obszarze LGD nie brakuje także organizacji pozarządowych, takich jak stowarzyszenia i fundacje. Prowadzą one różnoraką działalność na rzecz wspierania rozwoju i aktywizacji lokalnych społeczności, w tym kulturowania tradycji, podejmowania tematyki zdrowego trybu życia, ochrony środowiska itp. W poniższej tabeli zostały przedstawione najbardziej aktywne organizacje z obszaru gmin Lubicz, Obrowo i Wielka Nieszawka.

3.10.5. Stowarzyszenia i fundacje

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin oraz LGD „Podgórze Toruńskie”

Jednostka terytorialna	Nazwa
Lubicz	<ul style="list-style-type: none"> KS „Flisak” UKS „Dweca Nowa” LKS „Sokół” KS „Jeziorak” Józefowo KS „Saturn” Młyniec UKS „Sprint” UKS „Zak” KS „Krobia” KS „Orlik” Lubicz
Obrowo	<ul style="list-style-type: none"> KS „Kamus Maraton” UKS „Jordan” UKS „Florian” UKS „Park” UKS „Start Brzozówka” UKS „A&W Team Obrowo” UKS „Feniks Obrowo” KS „Orzeł” UKS „Copernicus” Toruń Sekcja Obrowo KS „Tygrysy” Stowarzyszenie Unikat Futsal Club Osiek UKS „Iskra”
Wielka Nieszawka	

Tabela 35. Kluby sportowe

Na terenie objętym strategią nie brak również organizacji propagujących aktywność fizyczną wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. W tym obszarze działają kluby sportowe prowadzące różnorakie sekcje sportowe. Łącznie na tym terenie istnieje około 20 organizacji sportowych.

3.10.4. Kluby sportowe

Prężną działalność i aktywny udział w organizacji różnych imprez prowadzi również jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Zawiadują też świetlicami należącymi do OSP. Na obszarze objętym ISR jest 15 takich jednostek.

<ul style="list-style-type: none"> ■ Propagowanie rolnictwa ekologicznego i zdrowej rodziny 									
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ochrona terenów zielonych, wód stojących, cieków wodnych ■ Wspieranie i kreowanie inicjatyw proekologicznych ■ Organizowanie imprez sportowych, artystycznych itp. 	Obrowo, gm.	Stowarzyszenie "Zródło"	<ul style="list-style-type: none"> ■ Popularyzacja idei i tradycji rycerskich średniowiecza i czasów nowożytnych ■ Popularyzacja walorów historycznych regionu oraz pogłębianie znajomości historii 						
<ul style="list-style-type: none"> ■ Wspieranie rozwoju lokalnej edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych i udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej w tym zakresie ■ Wypozyczenie placówek oświatowych i wychowawczych w sprawie potrzebny do prowadzenia przez nich działalności ■ Ustanawianie stypendiów naukowych dla uczniów, studentów i podnoszących kwalifikacje nauczycieli 	Obrowo, gm.	Obrowskie Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Edukacji, Kultury i Sportu "Nasza Szkoła"	<ul style="list-style-type: none"> ■ Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych 						
<ul style="list-style-type: none"> ■ Integrowanie społeczności do aktywnego działania na rzecz środowiska lokalnego ■ Pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych – stwarzanie możliwości uczestnictwa w życiu publicznym ■ Rozwijanie i promowanie idei samorządności lokalnej na terenie gminy ■ Upowszechnianie wiedzy o podstawach prawnych, prawach obywateli itp. 	Obrowo	Fundacja TRYBIK	<ul style="list-style-type: none"> ■ Propagowanie historii lokalnej poprzez współpracę ze szkołami, władzami samorządowymi i innymi stowarzyszeniami 						
<ul style="list-style-type: none"> ■ Niezawskie Stowarzyszenie Samorządowe "Wspólne Gniazdo" 	Wielka Niezawka, gm. Wielka Niezawka		<ul style="list-style-type: none"> ■ Propagowanie historii lokalnej poprzez współpracę ze szkołami, władzami samorządowymi i innymi stowarzyszeniami 						
<ul style="list-style-type: none"> ■ Niezawskie Stowarzyszenie Kulturalne "Pokolenia" 	Lubicz, gm.		<ul style="list-style-type: none"> ■ Propagowanie kultury, podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej ■ Propagowanie nauki, edukacji, oświaty i wychowania, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji prowadzenie chórów 						
<ul style="list-style-type: none"> ■ Stowarzyszenie "Towarzystwo Inicjatyw Lokalnych w Lubiczu" 	Lubicz, gm.		<ul style="list-style-type: none"> ■ Podjęcie inicjatyw społecznych działających do wspierania integracji społeczności lokalnych z Unią Europejską ■ Przeprowadzanie przemian w środowisku wiejskim i małych miastach, wspieranie rozwoju produkcji rolniczej, ochrony środowiska naturalnego 						
<ul style="list-style-type: none"> ■ Stowarzyszenie Kobiet Na Rzecz Rozwoju Wsi Brzezinko 	Brzezinko, gm. Lubicz		<ul style="list-style-type: none"> ■ Wspieranie wszechstronnego zrozumiałego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego mieszkańców, wspieranie demokracji, budowy społeczeństwa obywatelskiego ■ Integracja osób niepełnosprawnych ■ Pozyskiwanie środków na rzecz rozwoju wsi Brzezinko, tworzenie programów rozwoju wsi ■ Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, edukacji ekologicznej, produktów lokalnych 						

W wyniku przeprowadzonej ankiety okazało się, że największym problemem z jakim borykają się organizacje pozarządowe są braki funduszy i sprzętu (39%) oraz skomplikowane procedury związane z pozyskiwaniem środków z UE i innych źródeł (20%).

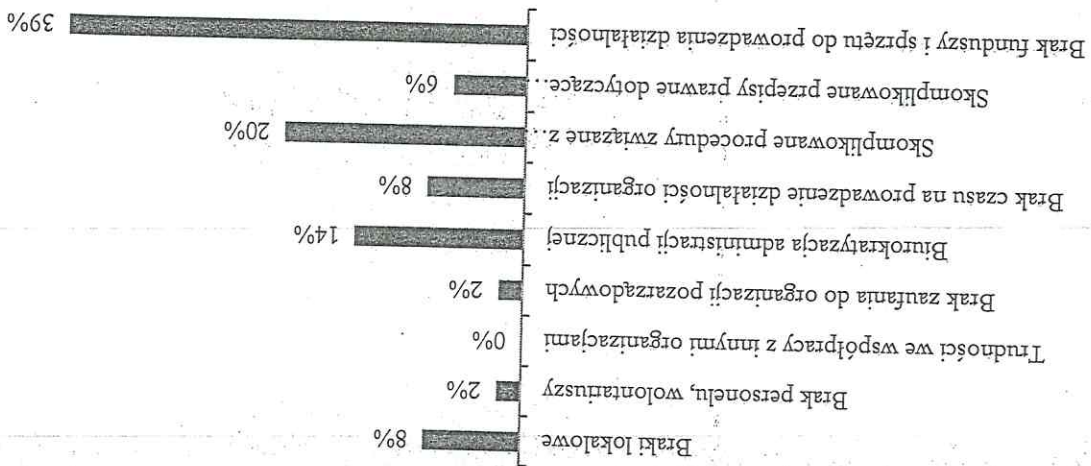
Podczas warsztatów prowadzonych w związku z przygotowaniem niniejszej strategii, wśród przedstawicieli organizacji pozarządowych została przeprowadzona ankieta na temat aktualnej sytuacji i potrzeb. W badaniu udział wzięli przedstawiciele różnych grup, tj. fundacji, stowarzyszeń, klubów seniora (32%). Nie zabrakło również przedstawicieli innych grup, tj. fundacji, stowarzyszeń zwykłych, stowarzyszeń kultury fizycznej, Ochotniczych Straży Pożarnych i grup nieformalnych. Zdecydowana większość organizacji, które wzięły udział w badaniu liczy więcej niż 10 członków (86% ankietowanych), a głównym celem ich działalności jest wspieranie i rozwijanie kultury i sztuki (25% respondentów) oraz sportu, rekreacji i turystyki (20% badanych).

3.10.6. Problemy i potrzeby lokalnych organizacji społecznych

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych z urzędów gmin oraz gminnych stron internetowych oraz powiatowunskr.pl

<ul style="list-style-type: none"> ■ Aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego ■ Wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego, ■ Pozyskiwanie środków na rozwój wsi ■ Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz proflaktyki i rozwiązywania problemów społecznych ■ Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród społeczeństwa wsi, idei społeczeństwa informatycznego 	Rogówko, gm. Lubicz	Stowarzyszenie Mieszkańców Spółecznie Aktywnych Wsi Rogówko
<ul style="list-style-type: none"> ■ Działalność na rzecz poprawy warunków życia społeczności wsi oraz rozwoju gminy 	Kopanino, gm. Lubicz	Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi Kopanino
<ul style="list-style-type: none"> ■ Propagowanie inicjatyw i działań sprzyjających rozwojowi gminy Lubicz ■ Działalność społecznie użyteczna w sferze zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnej ■ Traska o jakość warunków życia dziecka, jego wszechstronny rozwój, zdrowie, bezpieczeństwo, podmiotowość i godność, równość szans życiowych 	Lubicz, gm. Lubicz	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Gminne Koło w Lubiczu
<ul style="list-style-type: none"> ■ Współpraca i wzajemna pomoc członków w zakresie rozbudowy infrastruktury oraz właściwego zagospodarowania przetrzennego wsi Złotonia, Grabowiec, Nowa Wieś i Kopanino ■ Promocja i integracja lokalnej społeczności 	Złotonia, gm. Lubicz	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Złotonia
<ul style="list-style-type: none"> ■ Koncentracja podaży oraz organizowanie sprzedaży produktów rolnych ■ Ochrona środowiska ■ Tworzenie najbardziej korzystnych warunków zaopatrzenia gospodarstw rolnych, warunków zbytu 	Jedwabno, gm. Lubicz	Stowarzyszenie Producentów Rolnych "Zagroda"
<ul style="list-style-type: none"> ■ Wspieranie rozwoju społeczeństwa w zakresie działalności społecznej, informacyjnej, kulturalnej, naukowej i edukacyjnej, społeczeństwa dumnego ze swojego regionu, wrażliwego na potrzeby innych, czepiącego siły i aktywność z historii i tradycji 	Złotonia, gm. Lubicz	Fundacja "Anro"

Wykres 15. Problemy organizacji pozarządowych

Zródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiety

Zdaniem ankietowanych w ramach realizacji nowej Lokalnej Strategii Rozwoju, największy nacisk powinien zostać położony na wzmacnianie aktywności społecznej i wspieranie organizacji społecznych (22%) oraz organizację wydarzeń, imprez i warsztatów dla mieszkańców (20%).

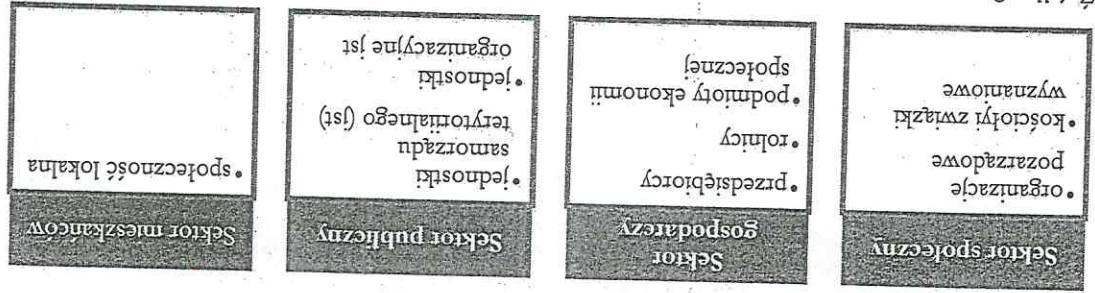
W badaniu sprawdzano również czy ankietowani korzystali ze środków unijnych w poprzedniej perspektywie 2007-2013. Zdecydowana większość respondentów wcześniej nie korzystała ze wsparcia UE (61%). Jednocześnie ankietowani wskazali, że widzą potrzebę organizacji szkoleń z zakresu tworzenia projektów i pisania wniosków (31%), pozyskiwania źródeł dofinansowania (24%) oraz rozliczania projektów (22%), a także promocji działalności organizacji (16%).

Ponadto organizacje widzą potrzebę w zakresie utworzenia forum współpracy i wymiany doświadczeń. Pełnić ono może także funkcje informacyjne i komunikacyjne o prowadzonej przez nie działalności, planowanych imprezach, wydarzeniach, kursach, warsztatach, spotkaniach. Opisywana forma komunikacji może być realizowana np. za pomocą platformy internetowej dedykowanej organizacji pozarządowym i mieszkańcom lub w postaci inkubatora organizacji pozarządowych, którego również prakuje na obszarze LGD.

3.10.7. Grupy docelowe

Wdrażane w ramach LSR przedsięwzięcia będą kierowane do mieszkańców obszaru LGD, a w szczególności grup docelowych, które prezentuje poniższy schemat.

Schemat 4. Grupy docelowe

Zródło: Opracowanie własne.

W oparciu o przeprowadzoną analizę społeczno-gospodarczą obszaru LGD oraz wyniki prac zespołu ds. grup defaworyzowanych (o którym mowa w rozdziale 2.2. Etap drugi prac nad LSR) określono grupy defaworyzowane oraz rodzaje działań mających na celu pomoc osobom, które można do nich zaliczyć.

Rodzaje oraz proponowane kierunki wsparcia grup defaworyzowanych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Grupy defaworyzowane na obszarze ISR

Lp.	Kodzaje grup defaworyzowanych	Proponowane kierunki wsparcia grup
1	Osoby w wieku powyżej 50 lat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tworzenie i rozwój spółdzielni socjalnych ▪ Zatrudnienie socjalne ▪ Realizacja programów aktywizacji i integracji ▪ Organizacja staży zawodowych ▪ Praktyki zawodowe ▪ Wsparcie działań wolontariackich i aktywizacyjnych, jako sposób reintegracji społecznej i zawodowej
2	Osoby oddalone od rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reintegracja społeczna i zawodowa ▪ Zatrudnienie socjalne ▪ Tworzenie i rozwój spółdzielni socjalnych ▪ Organizacja staży zawodowe ▪ Praktyki zawodowe ▪ Wsparcie działań wolontariackich i aktywizacyjnych, jako sposób reintegracji społecznej i zawodowej
3	Kobiety (w tym osoby z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zapewnienie opieki nad dziećmi ▪ Realizacja programów aktywizacji i integracji ▪ Podnoszenie kwalifikacji zawodowych ▪ Wsparcie działań wolontariackich i aktywizacyjnych, jako sposób reintegracji społecznej i zawodowej
4	Osoby do 25 roku życia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizacja programów aktywizacji i integracji ▪ Podnoszenie kwalifikacji zawodowych ▪ Wsparcie działań wolontariackich i aktywizacyjnych, jako sposób reintegracji społecznej i zawodowej ▪ Aktywność lokalnej młodzieży – projekty zaspokajające potrzeby dzieci i młodzieży
5	Osoby niepełnosprawne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podnoszenie kwalifikacji zawodowych ▪ Zatrudnienie socjalne ▪ Organizacja staży zawodowych ▪ Organizacja zajęć integracyjnych prowadzących do budowania kompetencji społecznych oraz przełamywania izolacji ▪ Realizacja kampanii społecznych skierowanych do przedsiębiorców i osób niepełnosprawnych ▪ Wsparcie działań wolontariackich i aktywizacyjnych, jako sposób reintegracji społecznej i zawodowej

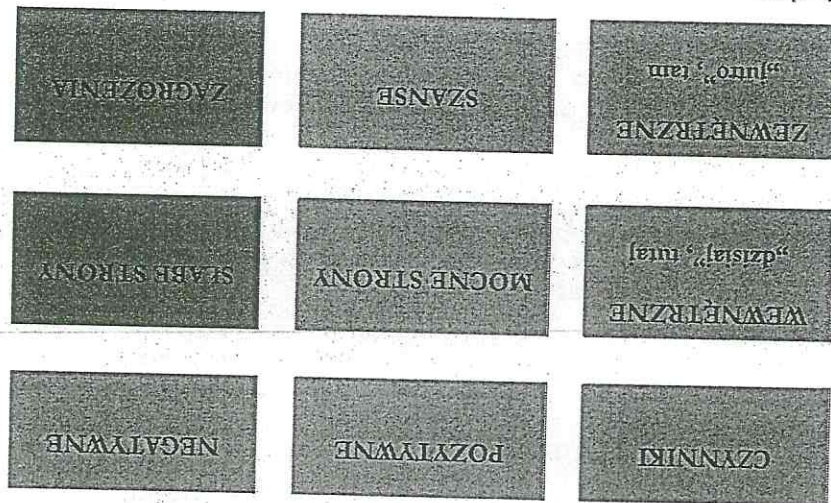
Zródło: Opracowanie własne.

4. Analiza SWOT

Jedną z najpopularniejszych metod diagnozy stanu obecnego obszaru jest analiza SWOT. Nazwa tej metody wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów – silne strony (*strengths*), słabe strony (*weaknesses*), szanse (*opportunities*) i zagrożenia (*threats*) – jednocześnie stanowią one pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego.

Technika ta stosowana jest we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie analizy strategicznej.

Schemat 5. Analiza SWOT

Zródło: Opracowanie własne.

W prace nad analizą SWOT obszaru LGD została zaangażowana lokalna społeczność. Odbłyły się trzy spotkania dedykowane dla sektora publicznego, społecznego, gospodarczego poświęcone tej tematyce. W każdym z nich możliwość uczestnictwa mieli także mieszkańcy.

Wyniki analizy dla obszaru LGD przedstawia poniższa tabela.

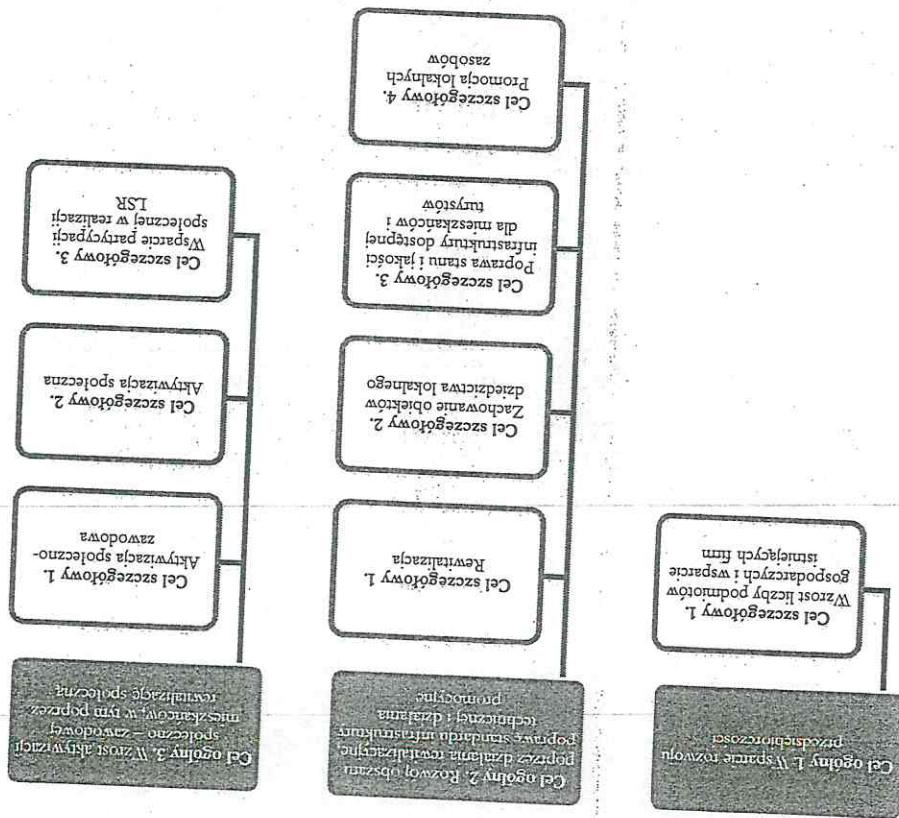
Tabela 38. Analiza SWOT

Mocne strony	Opiszenie do diagnozy	Słabe strony	Opiszenie do diagnozy
Dobry dostęp do rynku pracy ze względu na bliskość Torunia	3.1.Sytuacja demograficzna i 3.1.1.Liczba ludności i gęstość zaludnienia	3.2.Gospodarka pod działanośc gospodarczą mieszkaniowych nad gospodarczymi w PZP, brak niewielkich działek pod działanośc gospodarczą	3.2.Gospodarka 3.2.3.Kondycja przedsiębiorstw. Bateria i potrzeby rozwojowe
Duża liczba podmiotów gospodarczych	3.2.Gospodarka 3.2.1.Podmioty gospodarcze	Brak sieci wzajemnych powiązań między przedsiębiorcami	3.2.Gospodarka 3.2.3.Kondycja przedsiębiorstw. Bateria i potrzeby rozwojowe
Wysoka aktywnośc gospodarza mieszkanców	3.2.Gospodarka 3.2.1.Podmioty gospodarcze	Brak inkubatora przedsiębiorczości	3.2.Gospodarka 3.2.3.Kondycja przedsiębiorstw. Bateria i potrzeby rozwojowe
Niski poziom bezrobocia	3.2.Gospodarka 3.2.5.Rynek pracy	Niewielka liczba podmiotów ekonomii społecznej	3.2.Gospodarka 3.2.4.Przedsiębiorczośc społeczna
Wysoki udział lasów w całkowitej powierzchni obszaru	3.4.Strodowisko przyrodnicze 3.4.1.Ukształtowanie terenu, wody, gleby i lasy	Brak aktywnych form wsparcia dla osób bezrobotnych	3.2.Gospodarka 3.2.5.Rynek pracy
Obecnośc obszarów chronionych	3.4.Strodowisko przyrodnicze 3.4.3.Obszary chronione	Brak inkubatora przetworstwa rolnego	3.3.Rolnictwo 3.3.3.Kierunki produkcji rolniej

3.4.Środowisko przyrodnicze	3.5.1.Potencjał turystryka	3.5.Turystryka	Nie w pełni wykorzystany potencjał przyrodniczy i turystryczny	3.5.1.Potencjał turystryka	3.4.Środowisko przyrodnicze
3.6.Dziedzictwo kulturowe	3.6.1.Zabytki	3.5.Turystryka	Ślabo rozwinięta sieć ścieżek pieszo-towerowych	3.6.1.Zabytki	3.6.Dziedzictwo kulturowe
3.6.Dziedzictwo kulturowe	3.6.2.Instytucje kultury	3.6.Dziedzictwo kulturowe	Niedostateczne wykorzystanie potencjału obiektów zabytkowych	3.6.2.Instytucje kultury	3.6.Dziedzictwo kulturowe
agospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna					
3.1.Sytuacja demograficzna	3.1.1.Liczba ludności i gęstość zaludnienia	3.8.Infrastruktura techniczna	Niedostatecznie rozwinięta sieć dróg lokalnych oraz zły stan techniczny części dróg	3.8.1.Infrastruktura techniczna	3.1.Sytuacja demograficzna
3.8.Infrastruktura techniczna	3.8.1.Infrastruktura drogowa	3.8.1.Infrastruktura techniczna	Spore obszary bez dostępu do szerokopasmowego Internetu	3.8.1.Infrastruktura drogowa	3.8.1.Infrastruktura techniczna
3.8.Infrastruktura techniczna	3.8.2.Infrastruktura telekomunikacyjna i informacyjna	3.8.2.Infrastruktura techniczna	Niewystarczająco rozbudowana sieć wodna, kanalizacyjna i gazowa, wymagająca częściowej modernizacji	3.8.2.Infrastruktura telekomunikacyjna i informacyjna	3.8.2.Infrastruktura techniczna
3.8.Infrastruktura techniczna	3.8.3.Gospodarka wodno-ściekowa	3.8.3.Gospodarka wodno-ściekowa		3.8.3.Gospodarka wodno-ściekowa	3.8.3.Gospodarka wodno-ściekowa
3.8.5.Sieć gazowa		3.8.5.Sieć gazowa		3.8.5.Sieć gazowa	3.8.5.Sieć gazowa
Sfera społeczna					
3.1.Sytuacja demograficzna	3.1.1.Liczba ludności i gęstość zaludnienia	3.9.Pomoc społeczna	Brak dziennych domów opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych	3.9.3.Instytucje świadczące pomoc społeczną	3.1.Sytuacja demograficzna
3.1.Sytuacja demograficzna	3.1.1.Liczba ludności i gęstość zaludnienia	3.9.Pomoc społeczna	Brak ośrodków rehabilitacyjnych i terapeutycznych oraz centrum interwencji kryzysowej	3.9.3.Instytucje świadczące pomoc społeczną	3.1.Sytuacja demograficzna
3.9.Pomoc społeczna	3.9.1.Korzystający z pomocy społecznej	3.9.Pomoc społeczna	Ślabo rozwinięty system opieki zlobokowej	3.9.5.Opieka nad dziećmi do lat 3	3.9.Pomoc społeczna
3.10.Działalność organizacji społecznych	3.10.Działalność organizacji społecznych	3.10.Działalność organizacji społecznych	Brak forum współpracy między organizacjami społecznymi	3.10.Działalność organizacji społecznych	3.10.Działalność organizacji społecznych
3.6.Dziedzictwo kulturowe		3.6.Dziedzictwo kulturowe	Niewystarczająca liczba świetlic wiejskich oraz brak w ich wyposażeniu	3.6.Dziedzictwo kulturowe	3.6.Dziedzictwo kulturowe

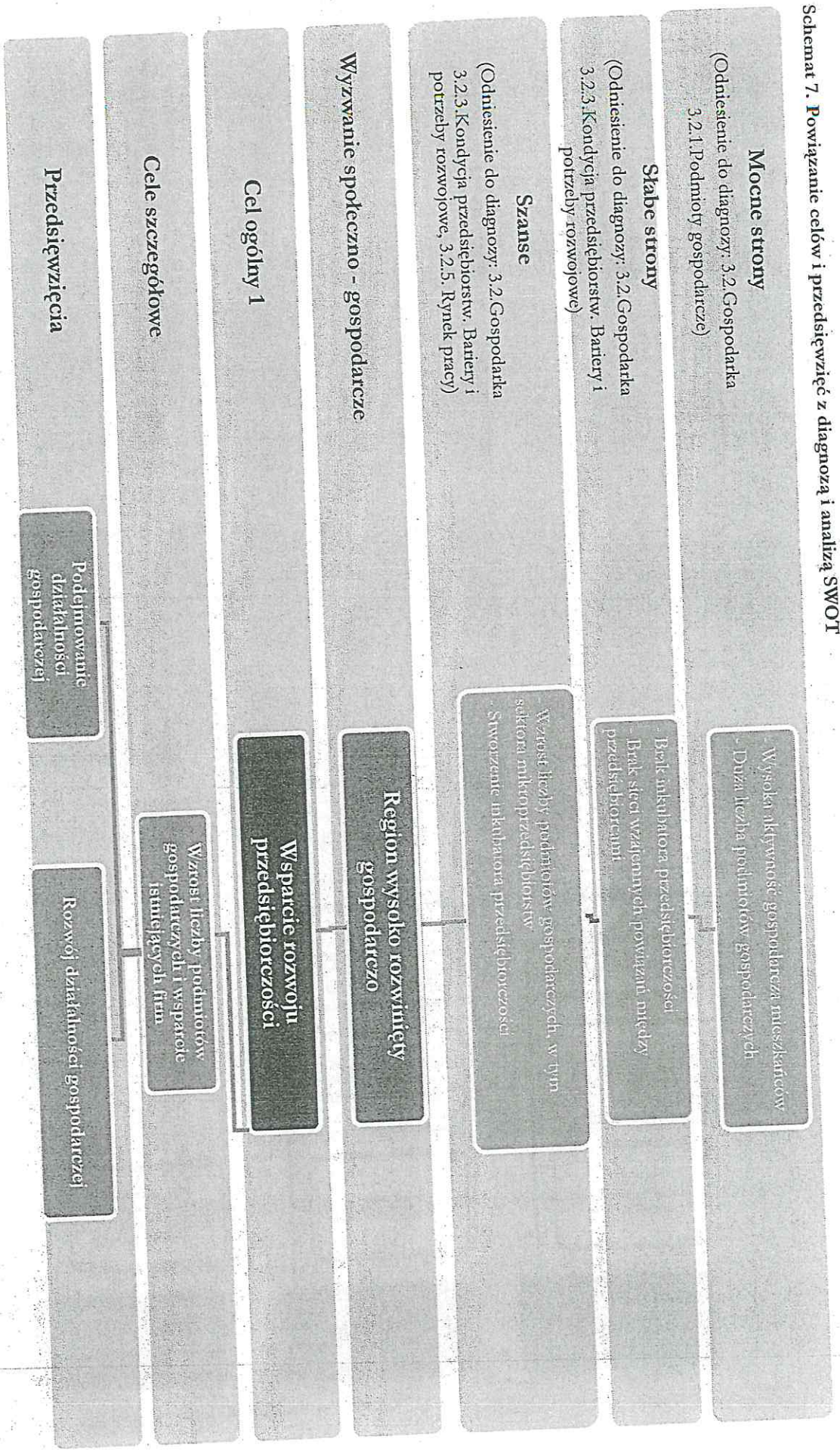
Szanse		Opieszczenie do diagnozy		Opieszczenie do diagnozy	
Opieszczenie do diagnozy		Opieszczenie do diagnozy		Opieszczenie do diagnozy	
3.6.2. Instytucje kultury	Brak kursów, zajęć i warsztatów (np. komputerowych, nauki języków obcych) w organizowanych w świetlicach wsijskich	Opieszczenie do diagnozy	Opieszczenie do diagnozy	Opieszczenie do diagnozy	Opieszczenie do diagnozy
3.6.2. Instytucje kultury	Opieszczenie do diagnozy	Opieszczenie do diagnozy	Opieszczenie do diagnozy	Opieszczenie do diagnozy	Opieszczenie do diagnozy
Gospodarka, stowarsko przyrodnicze i turystyka					
Wzrost liczby podmiotów gospodarczych, w tym rozwój sektora mikroprzedsiębiorstw (oferujących m. in. usługi medyczne, opiekuńcze, społeczne i inne usługi specjalistyczne dla mieszkańców)					
Szkolenia i kursy w zakresie podnoszenia kwalifikacji osób bezrobotnych, szczególnie osób młodych (do 25 roku życia)					
Tworzenie centrów aktywacji zawodowej i klubów pracy					
Stworzenie inkubatora przedsiębiorczości					
Rozwój przedsiębiorczości społecznej (w tym tworzenie i rozwój spółdzielni socjalnych)					
Stworzenie inkubatora 3.3. Rolnictwo 3.3.3. Kierunki produkcji rolnej					
Działania edukacyjne w zakresie poprawy bezpieczeństwa na drogach					
Pełniejsze wykorzystanie potencjału przyrodniczego i turystycznego obszaru					
Identyfikacja i promocja produktów lokalnych					
3.6.4. Produkty regionalne kulturowe					
Zagospodarowanie przestrzeni i infrastruktura techniczna					
Budowa drogi szybkiego ruchu S10 oraz rozbudowa dróg lokalnych					
3.8. Infrastruktura techniczna					

Schemat 6. Cele ogólne i szczegółowe

Zródło: Opracowanie własne.

Schemat 7. Powiązanie celów i przedsięwzięć z diagnozą i analizą SWOT

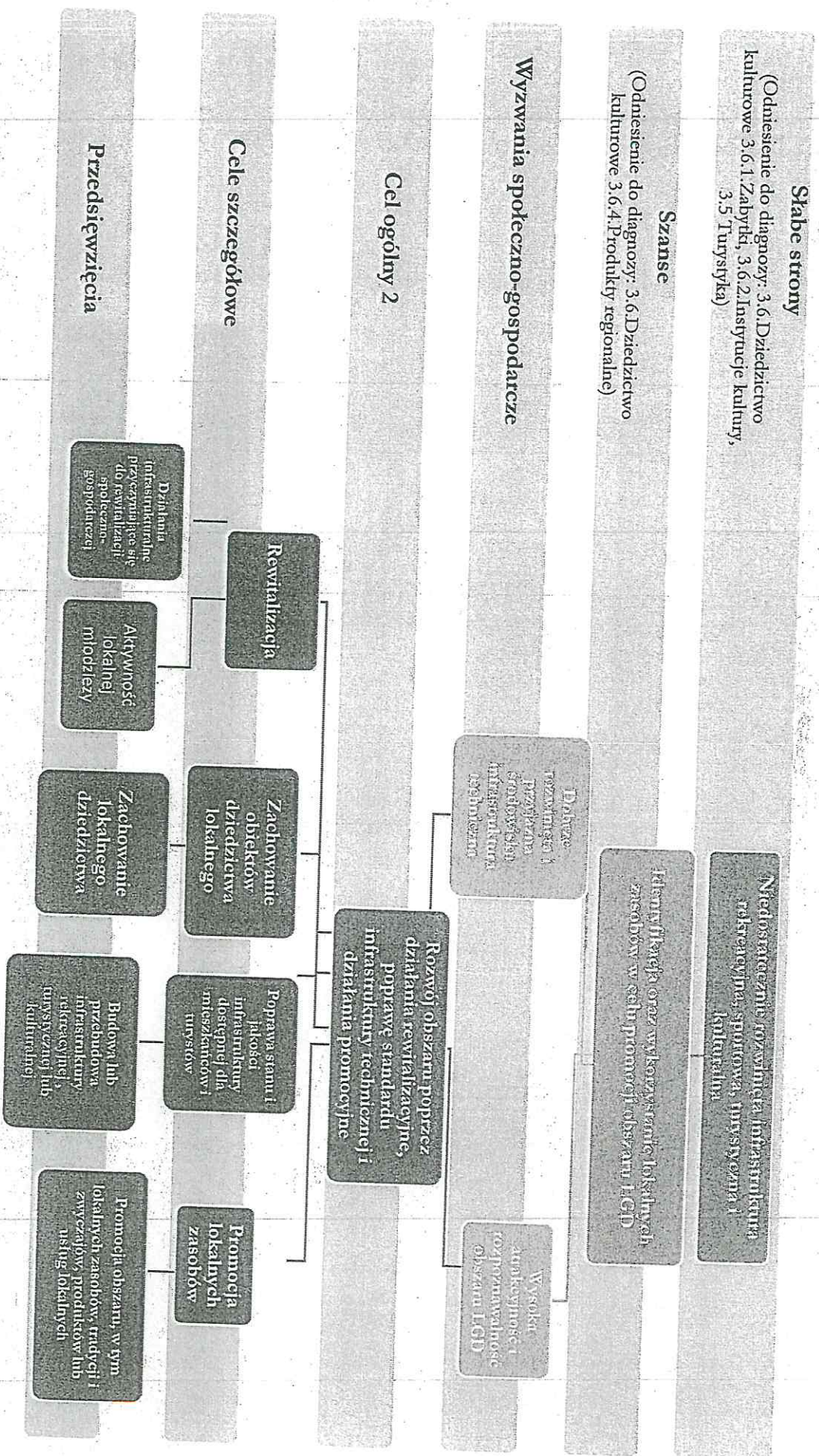

Źródło: Opracowanie własne.

Źródło: Opracowanie własne

			rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa				sprawozdania, dane UM/ ARiMR

Schemat 8. Powiązanie celów i przedsięwzięć z diagnozą i analizą SWOT

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 40. Wskaźniki dla Celu ogólnego 2

Kod	Opis wskaźnika	Jednostka miary	Stan początkowy 2013 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/ sposób pomiaru
W 2.0	Saldo migracji	Os.	690	700	Bank Danych Lokalnych GUS, zmienna: ludność: saldo migracji na 1000 osób (ogółem).
W 2.1	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	Os.	0	4 200	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
W 2.2	Liczba młodych osób (poniżej 25 r.ż.), korzystających z nowych i/lub ulepszonych miejsc aktywności	Os.	0	500	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
W 2.3	Liczba osób korzystających z obiektów zabytkowych objętych wsparciem	Os.	0	300	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR
W 2.4	Liczba osób korzystających z nowopowstałych lub przebudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, lub kulturalnej	Os.	0	7 000	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARiMR (w zakresie lokalizacji obiektów) oraz dane BDL GUS (zmienna: ludność: faktyczne miejsce zamieszkania, ogółem wg stanu na 31.12.2013 r.). Ze względu na ogólnodostępny charakter obiektów (wymióg Programu) jako osoby korzystające uwzględniani są wszyscy mieszkańcy miejscowości, w których zlokalizowane zostały nowe lub zmodernizowane obiekty. Dla uproszczenia obliczeń i zapewnienia dostępności danych przyjęto, że liczba mieszkańców będzie liczona według stanu na 31.12.2013 r. W przypadku zorganizowanych spotkań/imprez/wydarzeń na podstawie listy obecności, dokumentacji zdjęciowej. W przypadku kilku inwestycji w tej samej miejscowości, jej mieszkańcy są wliczani do wskaźnika rezultatu tylko raz.

8 W ramach działań rewitalizacyjnych planowana jest realizacja różnorodnych przedsięwzięć, łączących ze sobą aspekt społeczny, gospodarczy, funkcjonalno-przestrzenny, środowiskowy i techniczny. Ma to na celu osiągnięcie kompleksowości interwencji.

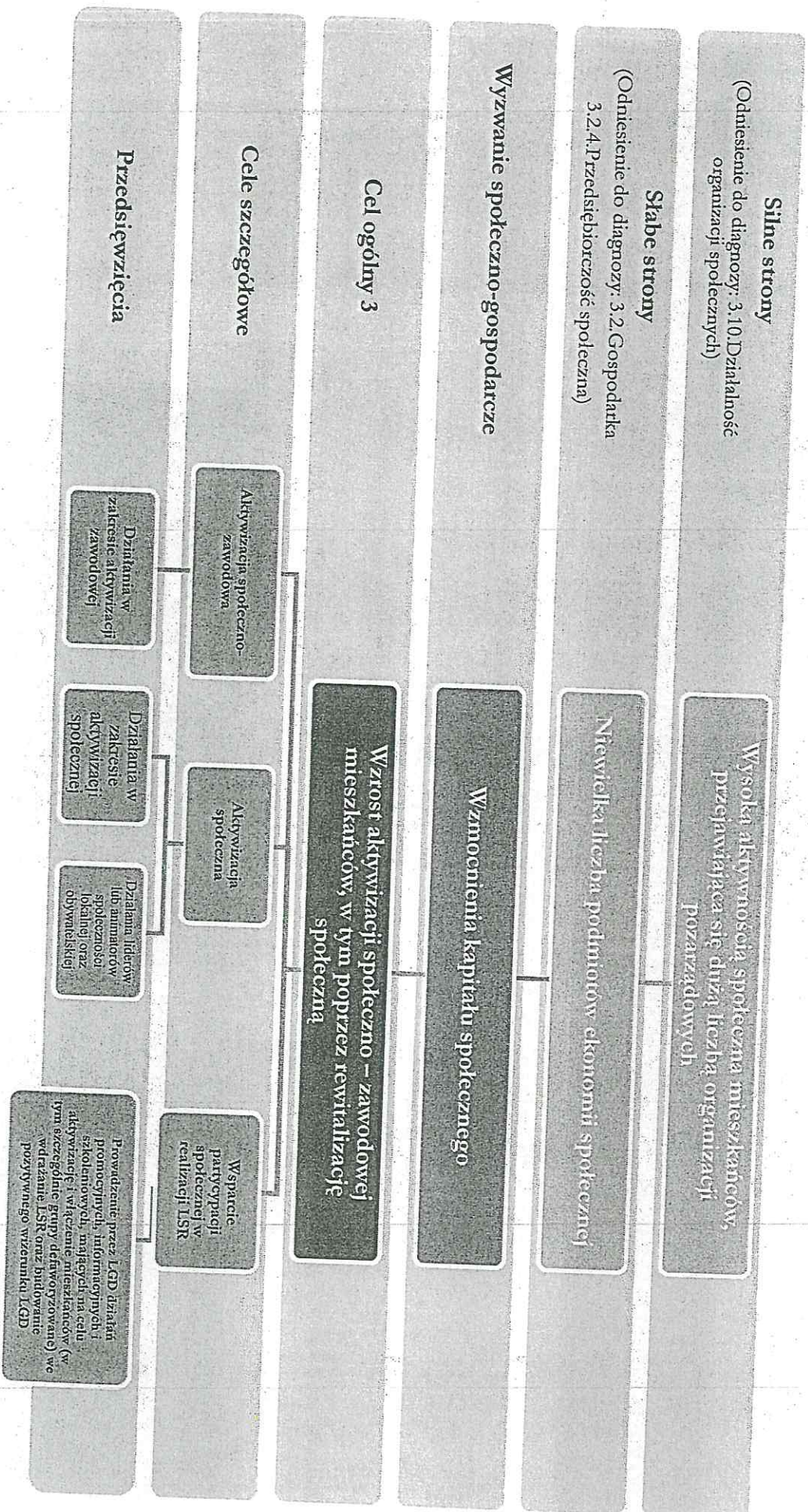
W 2.5		Liczba wypromowanych produktów / usług lokalnych									
W 2.5		Liczba spółkań zorganizowanych w ramach realizacji projektu współpracy								Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARIMR	
		Szt.		Szt.		0		15		LGD, listy obecności, sprawozdania ze spółkań	
2.1.1	Działania infrastrukturalne przyczyniające się do rewitalizacji społeczno – gospodarczej	JST, osoby fizyczne, osoby prawne	Konkurs	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	Szt.	0	0	11	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARIMR		
2.2.1	Aktywność lokalnej młodzieży	JST, osoby fizyczne, osoby prawne, mieszkańcy obszaru LSR, osoby mlode poniżej 25 roku życia	Konkurs	Liczba nowych i/lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży	Szt.	0	0	3	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARIMR		
2.3.1	Zachowanie lokalnego dziedzictwa	JST, osoby fizyczne, osoby prawne	Konkurs	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	Szt.	0	0	2	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARIMR		
2.4.1	Budowa lub przebudowa infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej lub kulturalnej	JST, osoby fizyczne, osoby prawne	Konkurs	Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Szt.	0	0	14	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARIMR		
2.5.1	Promocja obszaru, w tym lokalnych zasobów, tradycji i usług lokalnych	JST, osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, sformalizowane grupy nie posiadające osobowości prawnej	Konkurs	Liczba przedsięwzięć mających na celu promocję obszaru LGD	Szt.	0	0	27	Ankiety monitorujące od beneficjentów pomocy, sprawozdania, dane UM/ARIMR		

	JSI, osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, sformalizowane grupy nie posiadające osobowości prawnej	Projekt współpracy ⁹	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	Szt.	0	2	Dane LGD

Zródło: Opracowanie własne.

⁹ LGD Podrodzie Toruńskie w partnerstwie z: Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”, Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ, Stowarzyszeniem „Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie”, Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania Ziemia Wąbrzeska, Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe, realizację projekt współpracy: „Patrol historyczny – pogranicze chrześcijaństwa” - organizacja żywych spotkań z historią. Ponadto LGD „Podrodzie Toruńskie” planuje także realizację drugiego projektu współpracy mającego na celu promocję zasobów i walorów przyrodniczych naszego regionu w partnerstwie z: Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”, Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania Ziemia Wąbrzeska i Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Południe.

Schemat 9. Powiązanie celów i przedsięwzięć z diagnozą i analizą SWOT

		Wskaznik rezultatów dla celów szczegółowych		Jednostka miary		początkowy 2016 rok		koncowy 2017 rok		Źródło danych / sposób pomiaru					
		Kategorie		Nazwa		Jednostka miary		Wartość początkowa 2016 rok		Wartość końcowa 2017 rok		Źródło danych / sposób pomiaru			
W 3.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna	osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, odcieczenie osób zagrożonych ubóstwem lub		Konkurs		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie		Os.		0		23		Beneficjent	
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu							Os.		0		13		Beneficjent	
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu							Os.		0		7		Beneficjent	
W 3.2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna							Os.		0		21		Beneficjent	
W 3.2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna							Os.		0		300		LGD	
W 3.3	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych							Os.		0		1			
W 3.3	Liczba zatrudnionych animatorów							Os.		0		1			
3.1.1		Działania w zakresie aktywizacji zawodowej		Konkurs		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie		Os.		0		40		Umowy o pracę/zlecenie, listy obecności, karty donakłowa	

		wykluczeniem społecznym						
3.2.1	Działania w zakresie aktywizacji społecznej	osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Projekt grantowy	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	Os.	0	91	Umowy z uczestnikami wraz z oświadczeniem potwierdzające status osoby wykluczonej, listy obecności, umowa z uczestnikami wraz z oświadczeniem, że jest on członkiem otoczenia osoby wykluczonej biorącej udział w projekcie, karty doradztwa
3.2.2	Działania liderów lub animatorów społeczności lokalnej oraz obywatelskiej	osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Projekt grantowy	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	Os.	0	36	Umowy z uczestnikami wraz z oświadczeniem potwierdzające status osoby wykluczonej, listy obecności, karty doradztwa
3.3.1	Przewodzenie przez LGD działań promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych, mających na celu aktywizację i włączenie mieszkańców (w tym szczególnie grupy defaworyzowanej) we wdrażanie ISR oraz badowanie pozytywnego wizerunku LGD	LGD, mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba spotkań z mieszkańcami	Szt.	0	30	LGD

Zródło: Opracowanie własne

Tabela 42. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zachęty dla inwestorów w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru	Cel ogólny	Ścieżki strategiczne	Planowane przedsięwzięcia	Procedury	Rezultaty	Operacyjne	Charakterystyczne punkty wpływające na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Region wysoko rozwinięty gospodarczo	Cel ogólny 1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych i wsparcie istniejących firm	Podjęcie działalności gospodarczej	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	Przeciagające się uormowania prawne, które mogły spowodować opóźnienie w ogłoszeniu i realizacji projektów a tym samym w realizacji wskaźników
			Rozwój działalności gospodarczej	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa			
Dobrze rozwinięta i przyjazna środowisku infrastruktura techniczna	Cel ogólny 2. Rozwój obszaru poprzez działania rewitalizacyjne, poprawę standardu infrastruktury technicznej i działania promocyjne	Rewitalizacja	Działania infrastrukturalne przyczyniające się do rewitalizacji społeczno – gospodarczej	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	Saldo migracji na 1000 osób (ogółem)	Sytuacja społeczno-gospodarcza przeciagające się uormowania prawne, które mogą spowodować opóźnienie w ogłoszeniu i realizacji projektów a tym samym w realizacji wskaźników
			Aktywność lokalnej młodzieży	Liczba nowych i/lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży	Liczba nowych osób korzystających z obiektów zabrytkowych		
			Zachowanie obiektów dziedzictwa lokalnego	Liczba zabrytków poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim	Liczba osób korzystających z obiektów zabrytkowych objętych wsparciem		
			Poprawa stanu i jakości infrastruktury	Budowa lub przebudowa	Liczba nowych obiektów infrastruktury		

Wysoka atrakcyjność i rozpoznawalność obszaru LGD	dostępnej dla mieszkańców i turystów	infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej lub kulturalnej	turystycznej i rekreacyjnej Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	nowopowstałych lub przebudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej lub kulturalnej	Liczba osób aktywnych zawodowo	Synergia społeczno-gospodarcza	
				Liczba przedsięwzięć mających na celu promować obszar LGD Liczba zrealizowanych projektów współpracy			Liczba wypromowanych produktów/usług lokalnych Liczba spotkań zorganizowanych w ramach realizacji projektu współpracy
Wzmocniona kapitału społecznego	Cel ogólny 3: Wzrost aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców, w tym poprzez rewitalizację społeczną	Aktywizacja społeczno-zawodowa	Działania w zakresie aktywizacji zawodowej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu.	Liczba osób aktywnych zawodowo	Synergia społeczno-gospodarcza
				Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w których wzrosła aktywność społeczna.		

Aktywizacja społeczna	Działania w zakresie aktywizacji społecznej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna.	Działania liderów lub animatorów społeczności lokalnej oraz obywatelskiej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna.	Liczba spotkań z mieszkańcami	Liczba zatrudnionych animatorów	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	Wsparcie partycypacji społecznej w realizacji LSR	Prowadzenie przez LGD działań promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych, mających na celu aktywizację i włączenie mieszkańców (w tym szczególnie grupy defaworyzowanej) we wdrażanie LSR oraz budowanie pozytywnego wizerunku LGD		

Źródło: Opracowanie własne.

6. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

6.1. Formy wsparcia operacji w ramach LSR

W ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Podgodzie Toruńskie zakłada się realizację dwóch typów operacji:

- Operacji realizowanych indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny – Radę LGD, a następnie przedkładaanych do weryfikacji do Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
- Projektów grantowych, czyli operacji których beneficjent będący LGD udziela innym, wybranym przez siebie podmiotom – grantobiorcom, grantów, czyli środków finansowych na realizację zadań służących osiągnięciu celów danej operacji

Schemat 10. Typy operacji realizowanych w ramach LSR

Zródło: Opracowanie własne.

6.1.1 Formy wsparcia:

- premia – dotyczy osób fizycznych, które mają zamiar rozpocząć własną działalność gospodarczą. Osoby te mogą ubiegać się o pomoc finansową w postaci jednorazowej premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej w wysokości 80 tys. zł. Zródło finansowania: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Poddziałanie: 19.2 – Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
- refundacja kosztów kwalifikowalnych – dotyczy wszystkich przedsięwzięć opisanych w LSR z wyjątkiem podejmowania działalności gospodarczej).

- „Aktywność lokalnej młodzieży – projekty zaspakajające potrzeby dzieci i młodzieży” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom skierowanym do dzieci i młodzieży w ramach rozwijania ich pasji, zainteresowań czy aktywnego spędzania wolnego czasu. Zgodnie z diagnozą do rekomendowanych operacji należą: boiska sportowe do sportów plazowych (pilką nożną, siatkówką, piłką ręczną itp.), place zabaw, siłownie zewnętrzne, kompleksowe zagospodarowanie terenu, a także zakup wyposażenia dla młodzieżowych zespołów OSP, klubów sportowych oraz kolekcji zainteresowań. Wsparcie będzie udzielane wyłącznie projektom skierowanym do dzieci i młodzieży w ramach rozwijania ich pasji, zainteresowań czy aktywnego spędzania wolnego czasu. Wsparcie nie może być udzielane na: - zakup sprzętu i wyposażenia z przeznaczeniem do prowadzenia zajęć innych niż pozalekcyjne;

Procedura związana z oceną i wyborem projektów grantowych realizowanych przez LGD ze środków EFS stanowi osobny dokument, który wraz z Regulaminem Rady LGD i ich załącznikami publikowane są na stronie internetowej LGD www.podgotdzietorunskie.pl oraz www.podgotdzietorunskie.pl

6.3.2. Sposób oceny i wyboru projektów grantowych

Zakresu procedury oceny i wyboru operacji obejmuje wszelkie czynności związane z procesem przeprowadzenia naboru wniosków, procesu oceny i wyboru operacji oraz procesów następujących po zakończeniu wyboru operacji.

Procedura oceny i wyboru operacji w ramach lokalnej strategii rozwoju lokalnej grupy działania „Podgotdzie Torunskie” wraz z procedurą przeprowadzania naboru wniosków, stanowi osobny dokument, który wraz z Regulaminem Rady LGD i ich załącznikami publikowane są na stronie internetowej LGD www.podgotdzietorunskie.pl oraz www.podgotdzietorunskie.pl

6.3.1. Sposób oceny i wyboru projektów indywidualnych realizowanych przez beneficjentów innych niż LGD

6.3. Zakres procedur

Właściwie przygotowane procedury oceny i wyboru operacji są bardzo ważnym elementem LSR, gdyż mają one kluczowe znaczenie podczas jej realizacji. Odpowiednio opracowane procedury i kryteria umożliwiają bowiem wybór operacji, których realizacja przyczyni się bezpośrednio do osiągnięcia zawartych w strategii celów i wskaźników.

6.2. Cel tworzenia procedur

- maksymalny poziom dofinansowania nie wyższy niż 100 %
- „Aktywność lokalnej młodzieży – projekty zaspakajające potrzeby dzieci i młodzieży”
- maksymalna kwota dofinansowania projektu – 50 tys. zł;
- limit pomocy na beneficjenta – 300 tys. zł
- maksymalny poziom dofinansowania nie wyższy niż 70% kosztów kwalifikowanych

- podejmowanie działalności gospodarczej - premia w wysokości 80 tys. zł;
- rozwijanie działalności gospodarczej;

Kwota wsparcia w ramach LSR:

- doposażania lokalnych zespołów i orkiestr, w których dzieci i młodzież do 25 roku życia stanowią mniej niż 50% członków;
- tworzenie miejsc rozwijania pasji lub aktywnego spędzania czasu, do których dzieci i młodzież nie będą miały dostępu lub będzie on ograniczony.
- Grupy docelowe: mieszkający obszar LSR, osoby młode poniżej 25 roku życia
- Beneficjenci - wnioskodawcy:
- jednostki samorządu terytorialnego

Zakresu procedury oceny i wyboru operacji obejmuje wszelkie czynności związane z procesem przeprowadzenia naboru projektów, procesu oceny i wyboru operacji oraz procesów następujących po zakończeniu wyboru operacji.

6.3.3. Kryteria wyboru projektów

Kryteria wyboru projektów stanowią załącznik do procedury oceny i wyboru operacji w ramach lokalnej strategii rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Podgrodzie Toruńskie” wraz z procedurą przeprowadzania naboru wniosków.

Premiowane będą operacje o charakterze innowacyjnym, polegające na wdrożeniu nowego lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. Minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji jest, aby produkt, usługa, proces, organizacja lub nowy sposób wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów były nowe (lub znacząco udoskonalone) dla wnioskodawcy. Zalicza się tu elementy innowacji, które dany wnioskodawca opracował jako pierwszy oraz te, które zostały przyswojone od innych firm lub podmiotów.

6.3.4. Procedura zmiany kryteriów wyboru projektów

Dopuszcza się możliwość zmiany kryteriów wyboru operacji, zarówno dla projektów indywidualnych w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD jak i projektów grantowych w związku z następującymi przyczynami:

- Zmiana uwarunkowań społeczno-gospodarczych obszaru LGD
- Klopotami związanymi z oceną wniosków, wynikającymi z przyjętych kryteriów oceny, zgłaszanymi przez Radę LGD
- Problemami z osiągnięciem wskaźników założonych w ISR
- Z wnioskiem do Zarządu LGD o zmianę kryteriów wyboru operacji może zgłosić się:
 - Rada LGD
 - Komisja Rewizyjna LGD
 - Zarząd LGD (z własnej inicjatywy)
 - Członkowie LGD (grupa licząca co najmniej tyle osób ile zasada w Radzie LGD)

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku, Zarząd LGD zgłasza zmiany kryteriów wyboru operacji do Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w celu uzyskania ich pisemnej akceptacji. Zmienne kryteria obowiązują dla konkursów ogłoszonych po przyjęciu uchwały przez Zarząd LGD oraz po akceptacji przez Samorząd Województwa.

Każda zmiana kryteriów wyboru operacji będzie konsultowana z lokalną społecznością, poprzez zamieszczenie propozycji zmian na stronie internetowej biura LGD. W terminie 5 dni od dnia opublikowania informacji wszystkie zainteresowane osoby będą mogły zgłosić swoje uwagi / sugestie do proponowanych zmian za pośrednictwem poczty elektronicznej bądź osobiście w biurze LGD.

7. Plan działań

Plan działań realizowanych w ramach ISR jest ściśle powiązany z logiką realizacji ISR opisana w Rozdziale 5 Cele i wskaźniki.

Plan działań zawiera szczegółowe wskaźniki harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu (w przedziałach czasowych) dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przeloży się na osiągnięcie celów. Ponadto prezentuje on podział środków finansowych na poszczególne przedsięwzięcia.

8. Budżet ISR

Budżet ISR został wyliczony w oparciu o Załącznik nr 6 do Regulaminu konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Wysokość środków przeznaczonych na realizację ISR wynosi 2 057 700 EURO oraz

7 689 696,32 zł, z czego:

- 1 582 500 EURO oraz 7 689 696,32 zł przeznaczono na realizację ISR
- 22 500 EURO na współpracę
- 452 700 EURO na koszty bieżące i aktywizację

Szczegółowy budżet ISR znajduje się w Załącznik nr 4.

Załącznik nr 3. Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu

Cel ogólny 1 Wsparcie rozwoju przedsiębiorstwa zsości	Nazwa wskaźnika	2016-2018		2019-2021		2022-2023		Razem 2016-2023		Program PROW/ RPO	Podzbiór / zakres programu
		Wartość z jednostką miary	% realizacji	Wartość z jednostką miary	% realizacji	Wartość z jednostką miary	% realizacji	Wartość z jednostką miary	% realizacji		
Przedsięwzięcie 1.1 Podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	1 szt.	8,33%	5 szt.	50%	6 szt.	100%	12 szt.	236 623,82	PROW	Realizacja ISR
		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem Przedsięwzięcie 1.1		-	-	-	-	-	-	-	236 623,82		
Przedsięwzięcie 1.2 Rozwój działalności gospodarczej	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	5 szt.	31,25%	9 szt.	87,50%	2 szt.	100%	16 szt.	590 248,86	PROW	Realizacja ISR
		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem cel szczegółowy 1		-	-	-	-	-	-	-	826 872,68		
Razem cel ogólny 1		-	-	-	-	-	-	-	826 872,68		

Cel ogólny 2	Lata	2016-2018		2019-2021		2022-2023		Razem 2016-2023		Program PROW/ RPO	Poddziałanie/zakres programu										
		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastająco	Planowane wsparcie w PLN	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastająco	Planowane wsparcie w PLN	Planowane wsparcie w euro			Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN	Planowane wsparcie w euro							
Kozwój obszaru poprzez działalność rewitalizacyjną, poprawę standardu infrastruktury technicznej i działania promocyjne	Nazwa wskaźnika	0 szt.	0%	0,00	-	11 szt.	78,57%	5 654 695,54	-	0 szt.	100%	0,00	-	11 szt.	5 654 695,54	-	6 393 585,36	-	RPO/ EFRR	Realizacja ISR	
																					Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych
Przedsięwzięcie 2.1.1 Działania infrastrukturalne		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych		Liczba wspartych obiektów infrastrukturalnych	
Przedsięwzięcie 2.2.1 Aktywność lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży		Liczba nowych / lub ulepszonych miejsc aktywności dla lokalnej młodzieży	
Razem cel szczegółowy 1		0,00		-		5 654 695,54		-		738 889,82		-		6 393 585,36		-					
Cel szczegółowy 2 Zachowanie obiektów dziedzictwa lokalnego		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim		Liczba zabryk poddanych procesom konserwatorskim lub restauratorskim	
Przedsięwzięcie 2.2.1 Zachowanie lokalnego dziedzictwa		2 szt.		100%		-		42 141,45		0,00		0 szt.		100%		-		42 141,45		PROW Realizacja ISR	

Zel ogólny 3		Lata		2016-2018		2019-2021		2022-2023		Razem 2016-2023		Razem 2016-2023		Razem 2016-2023	
Wzrost aktywności społeczno - zawodowej uczestników, w tym opinie ewaluacyjne dotyczące	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastająco	Planowane wsparcie w PLN	Planowane wsparcie w euro	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika nastająco	Planowane wsparcie w PLN	Planowane wsparcie w euro	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN	Planowane wsparcie w euro	Program PROW/ RPO	Poddziałanie/zakres programu	
Zel szczegółowy 1 Aktywizacja społeczno-zawodowa															
przedsięwzięci 3.1.1	Liczba osób zagrożonych lub wykluczenie	0 os.	0%	0,00	-	40 os.	100%	388 000,00	-	0 os.	100%	0,00	-	40 os.	388 000,00
Zrealizacja w aktywności zawodowej															
Razem cel szczegółowy 1				0,00				388 000,00				-		388 000,00	
Zel szczegółowy 2 Aktywizacja społeczna															
przedsięwzięci 3.2.1	Liczba osób zagrożonych lub wykluczenie	57 os.	62,64%	500 000,00	-	34 os.	100%	258 110,96	-	0 os.	100%	0,00	-	91 os.	758 110,96
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 2															
przedsięwzięci 3.2.2	Liczba osób zagrożonych lub wykluczenie	36 os.	100%	150 000,00	-	0 os.	100%	0,00	-	0 os.	100%	0,00	-	36 os.	150 000,00
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 3															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 4															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 5															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 6															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 7															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 8															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 9															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 10															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 11															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 12															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 13															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 14															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 15															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 16															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 17															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 18															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 19															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 20															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 21															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 22															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 23															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 24															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 25															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 26															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 27															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 28															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 29															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 30															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 31															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 32															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 33															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 34															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 35															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 36															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 37															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 38															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 39															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 40															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 41															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 42															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 43															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 44															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 45															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 46															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 47															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 48															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 49															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 50															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 51															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 52															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 53															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 54															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 55															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 56															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 57															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 58															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 59															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 60															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 61															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 62															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 63															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 64															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 65															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 66															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 67															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 68															
Zrealizacja w aktywności społecznej															
Razem cel szczegółowy 69															
Zrealizacja w aktywności społecznej															

